

ОБЛІК ПІД ЧАС ВІЙНИ:

- документи,
- розрахунки,
- активи

Лектор: Галина Морозовська

27.05.2022

Основні нормативні документи, якими внесено зміни у ПКУ станом на 26.05.2022

1. **Закон № 2115** – Закон України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» від 03.03.2022 № 2115-IX (набрав чинності **07.03.2022**).
2. **Закон № 2118** – Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану» від 03.03.2022 № 2118-IX (набрав чинності **07.03.2022**).
3. **Закон № 2120** – Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану» від 15.03.2022 р. № 2120-IX (набрав чинності **17.03.2022**).
4. **Закон № 2142** - Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану» від 24.03.2022 р. № 2142-IX (набрав чинності **05.04.2022**).
5. **Закон № 2173** – Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо адміністрування окремих податків у період воєнного, надзвичайного стану» 01.04.2022 № 2173-IX (набрав чинності **16.04.2022**).
6. **Закон № 2260** – Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей податкового адміністрування податків, зборів та єдиного внеску під час дії воєнного, надзвичайного стану» від 12.05.2022 р. № 2260-IX (набрав чинності **27.05.2022**)

Закон № 2260

- Набрання чинності законом № 2260.
- Поділ платників на категорії – «можуть», «не можуть», «змогли» податкові обов'язки та строки виконання. Спецправила для єдинників 2%.
- Відновлення реєстрації ПН/РК.
- ПДВ-звітність – ПК на основі первинних документів.
- Відновлення перевірок.
- Відповідальність, що змінилося, що без змін

Закон № 2260

Набрання чинності

Набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування,

Опубліковано – 26.05.2022 <http://www.golos.com.ua/documents/z-2260-ix.pdf>
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2260-20#Text>

Набрав чинності 27.05.2022

крім змін до абзаців другого, п'ятого - восьмого підпункту 69.2 та підпункту 69.11 пункту 69 підрозділу 10 розділу XX Податкового кодексу України **в частині камеральних перевірок** декларацій та уточнюючих розрахунків (у разі їх подання), до яких подано заяву про повернення суми бюджетного відшкодування, які набирають чинності з **2 червня 2022 року**.

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Закон № 2260

Поділ платників на категорії – «можуть», «не можуть», «змогли» податкові обов'язки та строки виконання. Спецправила для єдинників 2%

Є чи немає можливості	Строк виконання
Немає можливості	6 місяців по завершенню воєнного стану
Є можливість	реєстрація ПН/РК 15 липня, подання звітності – 20 липня, сплата податків – 31 липня
Відновилася можливість	60 календарних днів за місяцем відновлення таких можливостей
ЄП 3 група 2%	звільнення від відповідальності граничний термін виконання яких припадає на період починаючи з 24.02.2022 року до дня переходу на 2% - протягом 60 календарних днів з дня переходу на систему оподаткування, на якій такі платники податку перебували до обрання 2%

Закон № 2260

«Може» чи «не може» виконати свої обов'язки – порядок від Мінфіну

Порядок підтвердження можливості чи неможливості виконання платником податків обов'язків, визначених у цьому підпункті, та **перелік документів на підтвердження** затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику.

Закон № 2260

Платники податків, **які мають можливість своєчасно виконувати податкові обов'язки** щодо дотримання термінів сплати податків та зборів, подання звітності, **у тому числі звітності, передбаченої пунктом 46.2 статті 46 цього Кодексу, реєстрації у відповідних реєстрах податкових накладних, розрахунків коригування**, звільняються від відповідальності за несвоєчасне виконання таких обов'язків, граничний термін виконання яких припадає на період починаючи **з 24 лютого 2022 року до дня набрання чинності** Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей податкового адміністрування податків, зборів та єдиного внеску під час дії воєнного, надзвичайного стану» за умови реєстрації такими платниками податкових накладних та розрахунків коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних до 15 липня 2022 року, подання податкової звітності **до 20 липня 2022 року та сплати податків та зборів у строк не пізніше 31 липня 2022 року.**

Закон № 2260

Самовиправлення – без самоштрафу - умови

У разі самостійного виправлення платником податків у податкових періодах **до 25 липня 2022 року**, з дотриманням порядку, вимог та обмежень, визначених статтею 50 цього Кодексу, помилок, що призвели до заниження податкового зобов'язання у звітних (податкових) періодах, що припадають на період дії воєнного стану, **такі платники звільняються від нарахування та сплати штрафних санкцій, передбачених пунктом 50.1 статті 50 цього Кодексу, та пені.**

Закон № 2260

ПДВ – реєстрація ПН/РК

пп. 69.1¹ підрозділу 10 р. XX ПКУ

Платники податку на додану вартість зобов'язані забезпечити у строки, встановлені підпунктом 69.1 цього пункту, реєстрацію податкових накладних та розрахунків коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних, **граничний термін реєстрації яких припадає на періоди, зазначені у підпункті 69.1** цього пункту, та **УТОЧНИТИ (привести у відповідність) податковий кредит**, задекларований платниками на підставі наявних у платника первинних (розрахункових) документів, з урахуванням даних податкових накладних та/або розрахунків коригування, зареєстрованих в Єдиному реєстрі податкових накладних"

Закон № 2260

ПДВ – звітність - ПК на основі первинних документів

п. 32² підрозділ 2 р. XX ПКУ

Тимчасово, за податкові періоди **лютий, березень, квітень, травень** 2022 року за операціями з придбання товарів/послуг, за якими в Єдиному реєстрі податкових накладних постачальниками не зареєстровано податкові накладні та/або розрахунки коригування до них, платники податку:

включають до складу податкового кредиту звітного (податкового) періоду суми податку на додану вартість, сплачені (нараховані) у складі вартості придбаних товарів/послуг, **на підставі наявних у платника первинних (розрахункових) документів**, складених (отриманих) платником податку за операціями з придбання товарів/послуг відповідно до [Закону України](#) "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні"

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Закон № 2260

ПДВ – звітність – уточнення до лютого 2022 з обмеженнями

Платники податку на додану вартість, тимчасово, **до припинення або скасування воєнного стану, не мають права на подання уточнюючих розрахунків** до податкових декларацій, передбаченого пунктом 50.1 статті 50 цього Кодексу, **за звітні (податкові) періоди до лютого 2022 року** із показниками на зменшення податкових зобов'язань та/або декларування суми бюджетного відшкодування податку на додану вартість.

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Закон № 2260

Відновлення перевірок

Додано перевірки документальні позапланові – але лише з певних підстав та за певних умов!

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Закон № 2260

пп. 69.2 підрозділу 10 р. ХХ ПКУ

Податкові перевірки не розпочинаються, а розпочаті перевірки зупиняються, крім:

- **камеральних перевірок** декларацій або уточнюючих розрахунків (у разі їх подання), до яких подано заяву про повернення суми бюджетного відшкодування, показники яких сформовані на підставі податкових накладних та/або розрахунків коригування, складених та зареєстрованих в Єдиному реєстрі податкових накладних, та/або митних декларацій, за виключенням товарів (продукції), визначених підпунктами 215.3.1, 215.3.2, 215.3.2-1 та 215.3.3-1 пункту 215.3 статті 215 Кодексу.

Така камеральна перевірка податкової декларації або уточнюючого розрахунку може бути проведена протягом 90 календарних днів, що настають за останнім днем граничного строку їх подання, а якщо такі документи були надані пізніше, - за днем їх фактичного подання.

- камеральних перевірок податкових декларацій платників єдиного податку четвертої групи.

У разі виявлення порушень законодавства за результатами проведення камеральних перевірок оформлюється акт перевірки, який направляється контролюючим органом шляхом надіслання документа в електронний кабінет платника податків з одночасним надісланням на його електронну адресу (адреси) інформації про вид документа, дату та час його надіслання в електронний кабінет. Зупиняється перебіг строків подання та розгляду заперечень, додаткових документів та пояснень, прийняття, надсилання та оскарження податкового повідомлення-рішення.

Документ, надісланий контролюючим органом в електронний кабінет, вважається врученим платнику податків, якщо він сформований з дотриманням вимог законів України "Про електронні документи та електронний документообіг" та "Про електронні довірчі послуги".

- **фактичних перевірок**

Закон № 2120

Закон № 2142

Закон № 2173

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Закон № 2260

пп. 69.2 підрозділу 10 р. ХХ ПКУ

Закон № 2120 (з 05.04.2022)

У разі виявлення порушень законодавства за результатами проведення перевірок, ~~передбачених цим підпунктом,~~ до платників податків застосовується відповідальність згідно з цим Кодексом, законами, контроль за якими покладено на контролюючі органи, а вимоги законодавства щодо мораторію (зупинення) застосування штрафних (фінансових) санкцій (штрафів) на період дії воєнного, надзвичайного стану та/або на період дії карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України на всій території України з метою запобігання поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19), у такому випадку не застосовуються, у тому числі положення підпункту 112.8.9 пункту 112.8 статті 112 цього Кодексу.

Закон № 2173 (з 16.04.2022)

У разі виявлення порушень законодавства за результатами проведення **фактичних** перевірок до платників податків застосовується відповідальність згідно з цим Кодексом, законами, контроль за якими покладено на контролюючі органи, а вимоги законодавства щодо мораторію (зупинення) застосування штрафних (фінансових) санкцій (штрафів) на період дії воєнного, надзвичайного стану та/або на період дії карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України на всій території України з метою запобігання поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19), у такому випадку не застосовуються, у тому числі положення підпункту 112.8.9 пункту 112.8 статті 112 цього Кодексу.

Підстави для фактичних перевірок – ст. 80 розширено Законом № 2173 (зокрема і порушення питань ціноутворення...)

80.2.2. у разі наявності та/або отримання в установленому законодавством порядку інформації від державних органів або органів місцевого самоврядування, яка свідчить про можливі порушення платником податків законодавства, контроль за яким покладено на контролюючі органи, зокрема, щодо здійснення платниками податків розрахункових операцій, у тому числі із забезпеченням можливості проведення розрахунків за товари (послуги) з використанням електронних платіжних засобів, ведення касових операцій, наявності патентів, ліцензій та інших документів, контроль за наявністю яких покладено на контролюючі органи, виробництва та обігу підакцизних товарів;

80.2.7. у разі наявності та/або отримання в установленому законодавством порядку інформації про використання праці найманих осіб без належного оформлення трудових відносин та виплати роботодавцями доходів у вигляді заробітної плати без сплати податків до бюджету, а також здійснення фізичною особою підприємницької діяльності без державної реєстрації.

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Закон № 2260

Відновлення документальних позапланових перевірок, що проводяться на звернення платника податків та/або з підстав, визначених підпунктами 78.1.7 та 78.1.8 пункту 78.1 статті 78 цього Кодексу, та/або документальних позапланових перевірок платників податків, за якими отримано податкову інформацію, що свідчить про порушення платником валютного законодавства в частині дотримання граничних строків надходження товарів за імпортними операціями та/або валютної виручки за експортними операціями;

пп. 78.1.7 – реорганізація, ліквідація, припинення;
пп. 78.1.8 –
відшкодування ПДВ та
від'ємне значення з ПДВ
понад 100 тис. грн

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Закон № 2260

Відповідальність

За порушення, виявлені в ході фактичних перевірок, до платників податків застосовуватимуться санкції, передбачені ПКУ та іншими законами, контроль за виконанням яких покладений на податкові органи.

При цьому в разі застосування таких санкцій не діють обмеження, установлені:

- на період дії карантину (нагадаємо, що такі обмеження передбачені п. 52¹ підрозділу 10 р. XX ПКУ (карантин на сьогодні продовжено до 31.05.2022 постановою КМУ від 23.02.2022 № 229);
- на період дії воєнного та надзвичайного стану (п. 69.1 підрозділу 10 розділу XX ПК).

Закон № 2260

Усе залежало від того, як читати норму п. 69.2 підрозділу 10 р. ХХ ПКУ – **до 27.05.2022**

У разі виявлення порушень законодавства за результатами проведення фактичних перевірок до платників податків застосовується відповідальність згідно з цим Кодексом, законами, контроль за якими покладено на контролюючі органи, **а вимоги законодавства щодо мораторію (зупинення) застосування штрафних (фінансових) санкцій (штрафів) на період дії воєнного, надзвичайного стану та/або на період дії карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України на всій території України з метою запобігання поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19), у такому випадку не застосовуються, у тому числі положення підпункту 112.8.9 пункту 112.8 статті 112 цього Кодексу.**

чи

У разі виявлення порушень законодавства за результатами проведення фактичних перевірок до платників податків застосовується відповідальність згідно з цим Кодексом, законами, контроль за якими покладено на контролюючі органи, **а вимоги законодавства щодо мораторію (зупинення) застосування штрафних (фінансових) санкцій (штрафів) на період дії воєнного, надзвичайного стану та/або на період дії карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України на всій території України з метою запобігання поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19), у такому випадку не застосовуються, у тому числі положення підпункту 112.8.9 пункту 112.8 статті 112 цього Кодексу.**

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Закон № 2260

З 27.05.2022

У разі виявлення порушень законодавства за результатами проведення перевірок до платників податків **застосовується відповідальність** згідно з цим Кодексом, законами, контроль за виконанням яких покладено на контролюючі органи, **з урахуванням обставин, передбачених підпунктом 112.8.9** пункту 112.8 статті 112 цього Кодексу, **що звільняють від фінансової відповідальності**. При цьому вимоги законодавства щодо мораторію (зупинення) застосування штрафних (фінансових) санкцій (штрафів) на період дії воєнного, надзвичайного стану та/або на період дії карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України на всій території України з метою запобігання поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19), не застосовуються

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Закон № 2260

Документальні позапланові перевірки під час дії воєнного стану проводяться за наявності під час проведення перевірок **БЕЗПЕЧНОГО**:

- **доступу, допуску до територій, приміщень та іншого майна**, що використовуються для провадження господарської діяльності та/або є об'єктами оподаткування, або використовуються для отримання доходів (прибутку), або пов'язані з іншими об'єктами оподаткування такими платниками податків;
- **доступу, допуску до документів**, довідок про фінансово-господарську діяльність, отримані доходи, видатки платників податків та іншої інформації, пов'язаної з обчисленням та сплатою податків, зборів, платежів, про дотримання вимог законодавства, здійснення контролю за яким покладено на контролюючі органи, а також фінансової і статистичної звітності у порядку та на підставах, визначених законом;
- **проведення інвентаризації** основних засобів, товарно-матеріальних цінностей, коштів, зняття залишків товарно-матеріальних цінностей, готівки.

Відповідальність

Закон № 2136

Управління Держпраці у Полтавській області

<https://pl.dsp.gov.ua/news/chy-nestyme-robotodavets-vidpovidalnist-za-nevyplatu-zarobitnoi-platy-pid-chas-voiennoho-stanu-2/>

Чи нестиме роботодавець відповідальність за невикплату заробітної плати під час воєнного стану?

24 травня 2022

Роботодавець звільняється від відповідальності за порушення зобов'язання щодо строків оплати праці, якщо доведе, що це порушення сталося внаслідок ведення бойових дій або дії інших обставин непереборної сили.

Звільнення роботодавця від відповідальності за несвоєчасну оплату праці не звільняє його від обов'язку виплати заробітної плати.

Відповіді на інші найпоширеніші запитання знайдете тут <https://pratsia.in.ua/faq.php>

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Відповідальність

ЄСВ

р. VIII Закон від 08.07.2010 № 2464-VI

9-21. Тимчасово, на період дії правового режиму воєнного, надзвичайного стану та протягом трьох місяців після припинення або скасування воєнного, надзвичайного стану, штрафні санкції, визначені [частиною одинадцятою](#) статті 25 цього Закону, не застосовуються.

9-22. Тимчасово, на період дії правового режиму воєнного, надзвичайного стану та протягом трьох місяців після припинення або скасування воєнного, надзвичайного стану, платникам єдиного внеску не нараховується пеня, а нарахована пеня за ці періоди підлягає списанню.

9-23. Установити мораторій на проведення документальних перевірок правильності нарахування, обчислення та сплати єдиного внеску на період дії правового режиму воєнного, надзвичайного стану та протягом трьох місяців після припинення або скасування воєнного, надзвичайного стану.

Документальні перевірки правильності нарахування, обчислення та сплати єдиного внеску, розпочаті до 24 лютого 2022 року та не завершені, зупиняються по останній календарний день третього місяця з дня припинення (скасування) воєнного, надзвичайного стану.

Відповідальність

РРО

п. 12, п. 13 р. II Закону від 06.07.1995 № 265/95-ВР

12. Тимчасово, на період до припинення або скасування воєнного стану на території України, санкції за порушення вимог цього Закону не застосовуються, **крім санкцій за порушення порядку здійснення розрахункових операцій при продажу підакцизних товарів.**

13. На період дії правового режиму воєнного, надзвичайного стану або обставин непереборної сили:

- проведення розрахункових операцій, що здійснюються в режимі офлайн, та використання фіскальних номерів із діапазону фіскальних номерів, сформованих фіскальним сервером контролюючого органу, можуть здійснюватися з перевищенням строків, встановлених [абзацами третім](#) і [четвертим](#) статті 5 цього Закону;
- зупинити дію [абзацу сьомого](#) статті 5 цього Закону.

Неможливість оплатити картою – можливий адмінштраф у розмірі від 8500 – 17000 грн (ст. 163¹⁵ КпАП)

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Первинні документи

- Не отримано первинні документи від контрагента: чи можна на основі внутрішніх актів, бухдовідок підтвердити операцію.
- Чи відстрочено на 3 місяці отримання первинних документів за Законом № 2115.
- Перехід на 2%: чи можна «послабити» роботу з первинкою для підтвердження витрат, адже контролюватимуть доходи...
- Немає доступу до документів: послідовність дій.
- Документи втрачено через воєнні дії: що потрібно зробити, аби не було запитань до підтвердження даних звітності. Перелік КМУ – яка його роль.
- Роз'яснення податківців щодо первинних документів у воєнний час та підтвердження витрат.
- Відстрочення подання фінзвітності та відповідальність.
- Первинні документи як основа для заповнення податкової звітності: чи є послаблення на період війни.

Відсутні документи від контрагента

Не отримано первинні документи від контрагента: чи можна на основі внутрішніх актів, бухдовідок підтвердити операцію?

Якщо правилами документообігу підприємства передбачена можливість відображення господарської операції, щодо якої на момент закінчення складання облікових регістрів бухгалтерського обліку за звітний період від контрагента у терміни, встановлені законодавством, не отримано первинного документа, підставою для перенесення інформації про таку господарську операцію до облікових регістрів бухгалтерського обліку є **належним чином оформлений внутрішній первинний документ (акт)**, складений посадовою особою, відповідальною за приймання-відпуск товарно-матеріальних цінностей, робіт і послуг.

Господарські операції, наведені у внутрішньому первинному документі (акті), оцінюються в порядку, визначеному національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку або міжнародними стандартами фінансової звітності.

П. 2.6 Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затвердженого наказом Мінфіну від 05.06.1995 р. № 88

Відсутні документи від контрагента

Внутрішній акт (бухдовідка) актуальні в ситуації, коли первинка очікується від постачальників, але поки що **запізнюється**.

Інакше якщо її взагалі не намічається, то «малювати» собі таким чином витрати за «самодокументами» не варто. Адже під сумнів контролерами може бути поставлено поставлено реальність операції. І найімовірніше доведеться в стінах суду доводити факт господарської операції.

Реальність вчинюваної господарської операції – це встановлення факту зміни руху активів чи зміни стану зобов'язань платника податку внаслідок придбання ним товарів (послуг), що використовуються таким платником у своїй господарській діяльності

[Ухвала ВАСУ від 10.03.2015 р. у справі №2а-0370/1564/12](#)

В основі будь-якої реальної господарської операції має лежати економічна мета, тобто бажання платника податків приростити активи за допомогою досягнення господарського ефекту.

[Ухвалі ВАСУ від 02.03.2015 р. у справі № 2а/0570/6396/11](#)

Презюмується реальність оподатковуваних операцій та витрат платника податку, достовірність документів податкового обліку

[Ухвалі ВАСУ від 16.03.2015 р. у справі №2а/0270/4493/11](#)

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Відсутні документи від контрагента

Первинний документ взагалі не надали - чи будуть ризики

Якщо дивитися на нормативні вимоги, то без первинного документа не можна відображати операцію.

В ситуації з запізнілими документами є лише внутрішній документ (немає підтвердження від контрагента). Але, якщо операція відбулася – вона має бути відображена.

Наявність або відсутність окремих документів не може бути підставою для висновків про відсутність господарської операції, якщо з інших даних убачаються зміни в структурі активів та зобов'язань, власному капіталі підприємства

ухвала ВАСУ від 12.04.2016 р. у справі № 815/7760/13-а (K/800/8708/15)

<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/57199710>,

ухвала ВАСУ від 19.04.2016 р. у справі № 806/4822/14 (K/800/5191/15)

<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/57491571>

ухвала ВАСУ від 26.04.2017 р. у справі № 820/5055/16 (№ K/800/2865/17)

<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/66271938>

постанова ВСУ від 06.02.2018 р. у справі № 816/166/15-а (№ K/9901/8403/18)

<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/72029159>

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Відсутні документи від контрагента

Якщо на дату подання фінзвітності за відповідний період первинні документи ще не надійшли – їх вважають «запізнілими».

Наприклад, операція відбулася у березні 2022 р. (отримувалися послуги зв'язку), але первинний документ (акт, рахунок) від постачальника станом на дату складання звітності за 1 кв. 2022 р. ще не отримано (тобто до 02 травня, бо 30 квітня 2022 припадало на вихідний) – граничної дати подання фінзвітності за 1 квартал 2022 - первинки на руках немає).

Відсутні документи від контрагента

Господарські операції повинні бути відображені в облікових регістрах у тому звітному періоді, в якому вони були ЗДІЙСНЕНІ

ч. 5 ст. 9 Закону про бухоблік

Дата відображення господарської операції не залежить від дати отримання первинного документа, який складено за нею

лист Мінфіну від 22.04.2016 р. № 31-11410-06-5/11705

Відображати витрати у періоді отримання документів на них, а не їх здійснення – помилка

лист ГУ ДФС у м. Києві від 20.11.2015 р. № 17816/10/26-15-15-03-11

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Відсутні документи від контрагента

Наявність первинного документа – умова відображення господарської операції.
Підкреслимо саме умова, а не дата

Немає первинного документа на дату складання звітності. Тобто **немає документальної підстави для відображення операції**

дилема

Операцію потрібно відобразити, бо вона відбулась - зміни в активах і зобов'язаннях були

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Відсутні документи від контрагента

① Затвердити в Наказі про облікову політику правила (методику) обчислення розрахункової сума (яка і буде відображатися за запізнілим первинним документом). Методика має ґрунтуватися на актуальній, доступній та надійній інформації - це може бути статистична інформація по підприємству за попередні періоди, умови договорів тощо.

лист Мінфіну від 22.04.2016 р. № 31-11410-06-5/11705

п. 2.6 Положення № 88

*Зразок фрагменту наказу про облікову політику
щодо запізнілих первинних документів*

У разі проведення операції у звітному періоді та відсутності на дату складання фінансової звітності первинних документів, які її підтверджують, відображати операцію за розрахунковою сумою на основі бухгалтерської довідки. При цьому для визначення суми за запізнілими первинними документами:

- за витратами на водопостачання та водовідведення, теплову енергію, газ, електроенергію — розраховувати як середнє арифметичне відповідних витрат за попередні 12 місяців;
- за послугами на зв'язок — розраховувати як середнє арифметичне витрат на зв'язок за послугами оператора документи від якого не надійшли вчасно, за останні 12 місяців;
- за консультаційними послугами (юридичними, маркетинговими, рекламними) – виходячи з договірної вартості та процента завершення надання послуг.

Відсутні документи від контрагента

Зразок акту

② У періоді здійснення господарської операції відобразити її **на основі бухгалтерської довідки (або іншого самостійно складеного первинного документа)** – **за сумою, обчисленою за методикою, яка затверджена у Наказі про облікову політику.**

лист Мінфіну від 22.04.2016 р.
№ 31-11410-06-5/11705,
Наказ від 05.06.1995 р. № 88

ТОВ «Рококо»
ЄДРПОУ 12345678

Акт № 356/2022

Відображення витрат за послугами зв'язку

(первинний документ від оператора не отримано своєчасно)

Через затримку в отриманні первинного документа від оператора «ААА» (станом на 02.05.2022 р. рахунок не отримано) у підтвердження витрат на послуги зв'язку за березень 2022 р. на основі п. 20.1 Наказу про облікову політику розрахункова сума витрат становить:

$(30\ 000 + 26\ 000 + 35\ 000 + 32\ 000 + 29\ 000 + 46\ 000 + 34\ 000 + 50\ 000 + 41\ 000 + 36\ 000 + 28\ 000 + 33\ 000) : 12 = 35\ 000$ (грн)

№ з/п	Зміст операції	Дебет	Кредит	Сума, грн
1	Відображено витрати на послуги зв'язку за березень 2022 р. за розрахунковою сумою (у зв'язку із затримкою отримання первинного документа від оператора ТОВ «ААА»)	92	631	35 000,00

Виконавець бухгалтер
(посада)

Гора
(підпис)

Дмитро ГОРА
(власне ім'я та прізвище)

Головний бухгалтер
(особа, яка забезпечує ведення бухгалтерського обліку підприємства)

Лагода
(підпис)

Ірина ЛАГОДА
(власне ім'я та прізвище)

«02» травня 2022 р.

Відсутні документи від контрагента

③ В періоді отримання первинного документа від контрагента:

- допровести недостаючу суму – якщо у первинному документі від контрагента сума більша за розраховану самостійно і відображену раніше;
- відкоригувати (відсторнувати) надлишкову суму – якщо сума у первинному документі від контрагента менша за розраховану самостійно і відображену раніше.

п. 3.5 Положення № 88

лист Мінфіну від 22.04.2016 р. № 31-11410-06-5/11705

Підкреслимо: це не є виправлення помилки періоду відображення господарської операції (тобто коригувати попередній період не треба), а допроведення/коригування на різницку в сумі пройде саме у періоді отримання запізненого первинного документа.

На таке коригування (допроведення чи сторнування) варто скласти документ – ним може бути бухдовідка

Відсутні документи від контрагента

Відображення витрат за розрахунковою сумою у зв'язку із несвоєчасним отриманням первинних документів – не створення резерву (забезпечення)

лист Мінфіну від 22.04.2016 р. № 31-11410-06-5/11705

Це важливо для платників податку на прибуток, які використовують різниці, бо згаданий вище алгоритм дій не викличе у них виникнення різниць за резервами/забезпеченнями. Тобто з податку на прибуток за запізнілими первинними документами усе як в бухобліку.

На практиці: для мінімізації ризиків створюють резерв (Дт 23, 91, 92, 93, 94, 97 Кт 47) і «нівелюють» відображені витрати в бухобліку різницею за резервом (рядок 2.1.1 додатка РІ).

ПКУ не передбачено коригування фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку) на різниці - суми витрат, які через відсутність документів не були враховані у складі витрат минулих звітних (податкових) періодів.

ІПК ГУ ДПС у Харківській області від 01.04.2019 р. № 1372/ІПК/20-40-12-04-11

Відсутні документи від контрагента

Не відображення витрат чи доходів у тому періоді до якого вони належать - помилка.

Відобразити їх тоді, коли отримано первинний документ не можна

лист ГУ ДФС у м. Києві від 20.11.2015 р. № 17816/10/26-15-15-03-11,

лист Мінфіну від 22.04.2016 р. № 31-11410-06-5/11705

Тож провести операцію доведеться через механізм виправлення помилки. А для цього потрібно буде скласти бухдовідку.

Відсутні документи від контрагента

Запізніла первинка – варіанти дій

Варіант 1

Використовувати рекомендації Мінфіну і за розрахунковою сумою відображати витрати за запізнілими первинними документами

Варіант 2

Не відображати операцію у періоді здійснення і **виправляти помилку**, коли первинний документ отримано. Може виникнути необхідність виправляти і декларацію з податку на прибуток за відповідний період

Отримання первинних документів

Чи відстрочено на 3 місяці отримання первинних документів за Законом № 2115.

Формально, будь-які документи, подання яких передбачено законодавством, відстрочено.

Але закон № 2115 не поширюється на податкові правовідносини.

До того ж у період нереєстрації ПН через воєнний стан саме первинні документи Але є відстрочка для подання фінзвітності, відповідно і очікування первинних документів, які мають підтверджувати дані фінзвітності (та податкових декларацій) також «відтерміновано».

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Отримання первинних документів

Закон від 03.03.2022 № 2115-IX (діє з 07.03.2022)

- 1) фізичні особи, фізичні особи - підприємці, юридичні особи подають **облікові, фінансові, бухгалтерські, розрахункові, аудиторські звіти та будь-які інші документи, подання яких вимагається відповідно до норм чинного законодавства** в документальній та/або в електронній формі, **протягом трьох місяців після припинення чи скасування воєнного стану або стану війни** за весь період неподання звітності чи обов'язку подати документи;
- 2) у період дії воєнного стану або стану війни, а також протягом трьох місяців після його завершення до фізичних осіб, фізичних осіб - підприємців, юридичних осіб не застосовується адміністративна та/або кримінальна відповідальність за неподання чи несвоєчасне подання звітності та/або документів, визначених підпунктом 1 цього пункту;
- 3) особи, які не мають фізичної можливості протягом строку, визначеного цим Законом, подати звітність чи документи, зазначені у підпункті 1 цього пункту, у зв'язку з безпосередніми наслідками їх участі у бойових діях, звільняються від адміністративної та/або кримінальної відповідальності та подають звітність чи документи протягом одного місяця з дня закінчення наслідків, які унеможливили їх подання;
- 4) у період дії воєнного стану або стану війни будь-які перевірки щодо своєчасності та повноти подання будь-яких звітів чи документів звітового характеру уповноваженими органами не здійснюються;
- 5) **цей Закон не поширюється на податкові правовідносини.**

Закон від 03.03.2022 № 2118-IX
(діє з 07.03.2022)

П. 3 р. II

Установити, що тимчасово, на період до припинення або скасування воєнного стану на території України, **будь-яка звітність**, крім податкової, подання якої вимагається відповідно до норм чинного законодавства, **подається з урахування строків, визначених пунктом 69** підрозділу 10 розділу XX "Перехідні положення" Податкового кодексу України.

Отримання первинних документів

Будь-яка звітність (не лише податкова)

У строки з п. 69
підрозділу 10 р. ХХ ПКУ

Будь-які документи,
подання яких
передбачено
законодавством

3 місяці по завершенню
воєнного стану

Воєнний стан подовжено до **23.08.2022** –
Указ Президента від 17.05.2022 р. №
341/2022, Закон України «Про
затвердження Указу Президента України
«Про продовження строку дії воєнного
стану в Україні» від 22.05.2022 № 2263-IX

Первинні документи і спецправила 2%

Перехід на 2%: чи можна «послабити» роботу з первинкою для підтвердження витрат, адже контролюватимуть доходи...

Контроль буде за доходами, але підтвердити факт придбання (а не скажімо безкоштовного отримання) цих товарів чи послуг, та для подальших операцій, коли відбудеться перехід на загальні правила, а залишки будуть наявні, – потрібні будуть належно оформлені первинні документи.

Тож дійсно саме на операції, що відбуватимуться у період перебування на ставці 2% витрати не будуть мати впливу на оподаткування, бо база – дохід у будь-якій формі. Але для бухгалтерського обліку роль первинних документів ніхто не відміняв, тай у випадку суперечок з контрагентами як доказ у суді належним чином оформленні первинні документи є важливими.

Немає доступу до документів

Немає доступу до документів: послідовність дій

Підприємства, що знаходяться на тимчасово окупованій території та/або на території проведення антитерористичної операції (або їх структурні підрозділи (відокремлене майно) перебувають на зазначених територіях), **проводять інвентаризацію** у випадках, обов'язкових для її проведення, тоді, **коли стане можливим забезпечити безпечний та безперешкодний доступ уповноважених осіб** до активів, **первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку**, в яких відображені зобов'язання та власний капітал цих підприємств.

Зазначені підприємства зобов'язані провести інвентаризацію станом **на 01 число місяця**, що настає за місяцем, у якому зникли перешкоди доступу до активів, первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку, та відобразити результати інвентаризації в бухгалтерському обліку відповідного звітного періоду.

п. 8 Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене наказом Мінфіну від 02.09.2014 р. № 879

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Немає доступу до документів

Якщо з тимчасово окупованих територій чи територій де велися (ведуться) бойові дії неможливо вивезти первинні документи – **повідомлення в податкову** (воно дає певні преференції безсумнівності даних звітності, яка складена на основі таких документів, навіть коли доступу до них немає і перевірити неможливо)

п. 69.28 підрозділу 10 р. XX ПКУ

Але подати таке повідомлення можна буде лише тоді, коли КМУ затвердить перелік таких територій! Допоки його немає, відповідно і подання повідомлення неможливе.

Немає доступу до документів

Якщо доступу до документів немає з інших причин (які залежать від підприємства, скажімо бухгалтерія працює дистанційно, а документи в приміщенні бухгалтерії) – на жаль, спеціальних правил не передбачено.

Тут можна застосовувати норми Закону № 2115 (щодо надання документів протягом 3 місяців по завершенню війни), а ось для звітності податкової та іншої – строки з п. 69 підрозділу 10 р. XX. Вони залежатимуть від того, є змога чи ні виконати свої обов'язки.

Підстави – перелік документів (є змога чи ні) – затвердить Мінфін в окремому документі (наразі такого ще немає) (після змін внесених у п. 69 Законом № 2260-IX, який набрав чинності 27.05.2022).

Втрачені документи

Документи втрачено через воєнні дії: що потрібно зробити, аби не було запитань до підтвердження даних звітності. Перелік КМУ – яка його роль

Загальні правила

Що потрібно робити при втраті (пропажі), знищенні первинних документів прописано у:

- п. 6.10 глави 6 Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затвердженого наказом Мінфіну від 24.05.1995 р. № 88;
- п. 44.5 ПКУ.

Спеціальні правила

Але лише для тих, хто веде діяльність на територіях де велися (ведуться) бойові дії чи тимчасово окупованих територіях!

- пп. 69.28 підрозділу 10 р. ХХ ПКУ.

Перелік територій має затвердити КМУ

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Втрачені документи

Запізнілі первинні документи		Втрачені/відсутні первинні документи	
Господарські операції відбулися у звітному періоді, але на момент складання фінзвітності (на граничну дату) їх немає у наявності (ще не отримані від контрагента)		Первинні документи були у підприємства, але доступ до них неможливий або вони втрачені (зіпсовані, викрадені тощо)	
Варіант 1 – на основі внутрішніх документів	Варіант 2 – шляхом виправлення помилки	Причина 1 – втрачені з причин, не пов'язаних зі збройною агресією рф	Причина 2 – втрачені через збройну агресію рф
Відобразити господарські операції у періоді їх здійснення на основі внутрішньої первинки (акта, бухдовідки), прописавши механізм розрахунку суми і відображення у Наказі про облікову політику	Не відображати операції доки немає документального підтвердження від контрагента. Отримавши від нього первинні документи – виправляти помилки минулих періодів (якщо за ці періоди звітність подана)	- Створити комісію для розслідування причин втрати і переліку документів, які втрачено та складання Акту про втрату первинних документів - Повідомити орган ДПС про втрату первинних документів протягом 5 днів після факту втрати. - Відновити первинні документи протягом 90 днів. Особливість для воєнного стану – призупинено перебіг цих строків на основі п. 69.9 підрозділу 10 р. XX ПКУ, ЗІР 129.07 https://zir.tax.gov.ua/main/bz/view/?src=ques&id=30801	Повідомити про неможливість вивезення/втрату первинних документів на територіях, що тимчасово окуповані, територіях де ведуться (велись) бойові дії. Перелік таких територій затверджує КМУ. Це повідомлення запускає особливі правила (а не стандартну процедуру з п. 44.5 ПКУ).
На основі рекомендацій Мінфіну – лист від 22.04.2016 № 31-11410-06-5/11705 та п. 3.5 Положення № 88	Правила самостійного виправлення помилок – п. 4.3 Положення № 88 та п. 50.1 ПКУ	Підстави – п. 6.10 Положення № 88 та п. 44.5 ПКУ	Особливі правила – п. 69.28 підрозділу 10 р. XX ПКУ. Новина ГУ ДПС у Тернопільській області

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Втрачені документи

Загальні правила

Крок 1. Звернутися до правоохоронних органів

При виявленні факту знищення, втрати, пропажі документів керівник підприємства має повідомити правоохоронні органи:

п. 6.10 Положення № 88

- викликає поліцію для огляду місця події та складання протоколу (ст. 103, 104 Кримінального процесуального кодексу України);
або
- самостійно звертається до правоохоронних органів з заявою про кримінальне правопорушення відносно підприємства - крадіжка документів, навмисне псування документів, знищення тощо. На другому примірнику заяви представник органу внутрішніх справ робить позначку про його отримання.

Має право отримати документ, що підтверджує прийняття та реєстрацію заяви (ст. 60 КПК).

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Втрачені документи

Загальні правила

Крок 2. Створити комісію та провести внутрішнє розслідування

Керівник наказом призначає комісію для встановлення переліку відсутніх документів та розслідування причин їх пропажі або знищення

п. 6.10 Положення 88

Хто має входити у склад комісії?

Як правило це особи, які володіють інформацією про первинні документи, які мали бути у підприємства.

За п. 6.10 Положення № 88 для участі в роботі комісії запрошуються представники слідчих органів, охорони і державного пожежного нагляду.

Комісія встановлює:

- обставини, за яких відбулася втрата документів: час, місце;
- причини, які призвели до втрати документів;
- перелік відсутніх документів;
- винних осіб (якщо такі є).

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Втрачені документи

Товариство з обмеженою відповідальністю «БУЗОК» (ТОВ «БУЗОК»)			Код ЄДРПОУ 12345678
02.05.2022	НАКАЗ м. Суми	№ 345	
Про створення комісії			
Відповідно до п. 6.10 глави 6 Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затвердженого наказом Мінфіну від 24.05.1995 р. № 88 у зв'язку з виявленням факту пропажі, знищення первинних документів за 2017-2021 роки та 1 квартал 2022 року НАКАЗУЮ:			
1. Створити комісію для проведення службового розслідування з встановлення причин пропажі, знищення первинних документів за 2017-2021 роки та 1 квартал 2022 року та встановлення переліку відсутніх документів у складі: Голова комісії – заступник директора Олег ДОРОШ. Члени комісії: начальник служби безпеки Петро БУДЯК; головний бухгалтер Світлана ЖУРАК; начальник відділу кадрів Марина КНЯЗЬ.			
2. Комісії у строк до 04.05.2022 провести службове розслідування за фактом пропажі, знищення первинних документів за 2017-2021 роки та 1 квартал 2022 року.			
3. Комісії у строк до 05.05.2022 скласти перелік відсутніх документів, обов'язковість зберігання яких ще не минула та оформити акт.			
Директор ТОВ «БУЗОК»		Носич Роман НОСИЧ	
З наказом ознайомлені:			
Заступник директора		Дорош Олег ДОРОШ	
Начальник служби безпеки		Будяк Петро БУДЯК	
Головний бухгалтер		Журак Світлана ЖУРАК	
Начальник відділу кадрів		Князь Марина КНЯЗЬ	
02.05.2022			

Втрачені документи

Загальні правила

Крок 3. Оформити акт

Результати роботи комісії оформляються **актом** (Акт про втрату документа, Акт про нестачу документів, Акт про втрату оригіналів документів, Акт про втрату первинних документів, тощо), який затверджується керівником підприємства.

п. 6.10 Положення 88

В ньому зазначається:

- інформація щодо втрачених документів (назва, кількість аркушів, ймовірні причини втрати);
- дії, які мають бути вчинені для відновлення втрачених оригіналів (наприклад, отримання дублікатів документів тощо).

Якщо втрата документа відбулася з вини працівника (посадова недбалість), тоді до Акту додається письмове пояснення такого працівника.

Якщо втрата сталася **через форс-мажорні обставини** (пожежа, повінь тощо), **у цьому випадку до Акту додається відповідна довідка (акт) зі служби надзвичайних ситуацій.**

Втрачені документи

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ТОВ «Дороговказ»
Житник Роман ЖИТНИК
05.05.2022

ТОВ «Дороговказ»
Код ЄДРПОУ 87654321

Акт про втрату документів № 2 від 05 травня 2022 року

1. У результаті проведеної комісією, створеною на виконання наказу № 555 від 02.05.2022, перевіркою встановлено відсутність наступних документів:

№ з/п	Назва документа	Реквізити	Причини втрати
1	Акт наданих послуг	№ 78 від 30.01.2022	пожежа
2	Видаткова накладна	№ 15 від 05.02.2022	пожежа
3	Товаро-транспортна накладна	№ 111 від 17.02.2022	пожежа
<...>			
41	Акт наданих послуг	№ 109 від 24.02.2022	пожежа

Разом 41 (сорок один) документ.

Документи стосуються звітного періоду – 1 квартал 2022 року.

2. Прийнято наступні заходи з метою відновлення втрачених документів:
- надіслати запит щодо отримання дублікатів документів від контрагентів за переліком:
Акт наданих послуг № 78 від 30.01.2022 – ТОВ «Середа»;
Видаткова накладна № 15 від 05.02.2022 – ФОП Дудар К.Р.
Товаро-транспортна накладна № 111 від 17.02.2022 – ТОВ «Перевезення»
<...>

3. До цього Акта про втрату документів додається Акт про факт пожежі від 26.03.2022.

Голова комісії: Заступник директора *Богдан* Роман БОГДАН
Члени комісії:
Начальник служби безпеки *Войтюк* Катерина ВОЙТЮК
Головний бухгалтер *Назарко* Лідія НАЗАРКО
Бухгалтер *Жук* Марія ЖУК
05.05.2022

Втрачені документи

Загальні правила

Крок 4. Повідомити ДПС про втрату первинних документів чи інших документів, на основі яких заповнюється податкова звітність

У разі втрати, пошкодження або дострокового знищення документів, зазначених в пунктах 44.1 і 44.3 ПКУ, платник податків зобов'язаний **у п'ятиденний строк з дня такої події письмово повідомити** (із наданням оформлених відповідно до законодавства документів, підтверджуючих настання події, що призвела до такої втрати, пошкодження або дострокового знищення документів) контролюючий орган за місцем обліку в порядку, встановленому цим Кодексом для подання податкової звітності, та контролюючий орган, яким було здійснено митне оформлення відповідної митної декларації, надано авторизацію відповідно до МКУ або дозвіл на застосування спеціальних (у тому числі транзитних) спрощень

п. 44.5 ПКУ

Типово для повідомлення про факт втрати документів, на основі яких складалася податкова звітність, і строк зберігання яких не минув, оформляється заява у довільній формі. Про те як оформити шапку заяви, яка складається в довільній формі свого часу розповідали податківці ДПС м. Львова <https://lv.tax.gov.ua/data/files/257673.pdf>.

За п. 69.9 підрозділу 10 р. ХХ ПКУ тимчасово, на період до припинення або скасування воєнного стану на території України, для платників податків та контролюючих органів **зупиняється перебіг строків**, визначених податковим законодавством та іншим законодавством, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Втрачені документи

Загальні правила

У заяві слід указати:

- дату втрати документів або встановлення цього факту;
- обставини, за яких документи були втрачені;
- перелік втрачених документів (по можливості);
- конкретні реквізити втрачених документів (якщо можливо, указати номер, дату, ким видано).

Також до заяви варто додати: копії документів, що підтверджують обставини, за яких документи були втрачені. Наприклад, довідки правоохоронного органу (МВС) про розкрадання майна, акт про факт пожежі тощо.

При наявності - копію Акта комісії, якщо до моменту направлення заяви до органу ДПС він уже складений.

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Втрачені документи

Загальні правила

Крок 5. Надати копію Акта відповідним органам

Копія акта надсилається органу, в сфері управління якого перебуває підприємство, установа, а також територіальному органу центрального органу виконавчої влади, який реалізує державну податкову політику, державну політику у сфері державної митної справи, державну політику з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, державну політику у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового, митного законодавства, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску, - підприємствами та місцевому фінансовому органу - установами, **в 10-денний строк**

п. 6.10 Положення № 88

Якщо Акт складено до моменту подання повідомлення (заяви) до ДПС щодо факту втрати документів, то Акт подається як додаток до такого повідомлення. Якщо ж повідомлення (строк для нього – 5 днів з моменту встановлення факту втрати) подавалося без Акту, відповідно Акт потрібно надіслати протягом 10 днів.

За Законом № 2115 –
3 місяці після відміни
воєнного стану

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Втрачені документи

Загальні правила

Крок 6. Відновити втрачені документи

Для відновлення втрачених документів підприємство має 90 календарних днів від дня, що настає за днем надходження повідомлення до контролюючого органу.

У цьому можуть допомогти наступні дії:

- якщо втрачено договори, оформити їх дублікати (або нові примірники). Про це можна домовитися з контрагентами;
- можна оформити дублікати видаткових і прибуткових накладних, звернувшись із письмовими запитами до контрагентів;
- якщо втрачено документи, видані державними органами, звернутися до цих органів із відповідними заявами про видачу їх дублікатів;
- звернутися до банків, що обслуговують підприємство, за випискою за поточними рахунками;
- отримати в органах ДПСУ, статистики тощо копії звітності, поданої туди за попередні періоди.

Частину втрачених документів можна відновити самотужки на підставі реєстрів бухгалтерського обліку. Як то бухгалтерські довідки (щодо витрат майбутніх періодів, нарахування резервів тощо).

Втрачені документи

Загальні правила

Якщо не відновити втрачені первинні документи...

У разі не відновлення документів, зазначених у [пунктах 44.1 і 44.3](#) ПКУ, або їх повторної втрати, пошкодження чи дострокового знищення, що відбулися після використання платником податків права на їх відновлення у порядку, передбаченому цим пунктом, вважається, що такі документи були відсутні у такого платника податків на час складення такої звітності або на час виконання ним вимог митного, валютного та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи (п. 44.5 ПКУ). Тобто, якщо операції не підтвердженні первинними документами, можуть бути зняті витрати, податковий кредит і відповідно йти мова про заниження податкових зобов'язань.

Відсутні/втрачені документи

Особливі правила

Кого стосуються особливі правила

Для платників податків/податкових агентів, які провадили діяльність:

- на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії;

- на територіях, тимчасово окупованих збройними формуваннями РФ,

і не можуть пред'явити первинні документи, на підставі яких здійснюється облік доходів, витрат та інших показників, пов'язаних з визначенням об'єктів оподаткування та/або податкових зобов'язань, як виняток із ст. 44 ПКУ застосовуються спеціальні правила для підтвердження даних, визначених у податковій звітності.

Які підстави для неможливості пред'явлення первинних документів

Підставами є:

- втрата (знищення чи зіпсуття) первинних документів

або

- знаходження їх на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії, та на територіях, тимчасово окупованих збройними формуваннями РФ, у разі якщо їх неможливо вивезти або їх вивезення пов'язане з ризиком для життя чи здоров'я платника податків, фізичних осіб чи неможливе у зв'язку з адміністративними перешкодами, встановленими органами влади.

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Відсутні/втрачені документи

Особливі правила

Перелік територій, на яких ведуться (велися) бойові дії, та територій, тимчасово окупованих збройними формуваннями Російської Федерації, визначається Кабінетом Міністрів України. Станом на 23.05.2022 р. такий перелік не затверджено КМУ.

Є Перелік, затверджений Міністерством з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій
Перелік територіальних громад, що розташовані в районах проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні) станом на 25 квітня 2022 року (наказ від 25 квітня 2022 року № 75). Перелік цих територій постійно оновлюється
(<https://decentralization.gov.ua/news/14937>, <https://www.kmu.gov.ua/news/minreintegraciyi-onovleno-aktualnij-perelik-gromad-u-zonah-bojovih-dij-na-tot-ta-tih-shcho-v-otochenni>).

КМУ затверджено Положення про інформаційну систему формування переліку територіальних громад, які розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні), постановою від 07.05.2022 р. № 562. Інформаційна система має офіційний веб-ресурс, розміщений за адресою - regions-data.minre.gov.ua.

Але цей перелік не підходить для застосування пп. 69.28 підрозділу 10 р. XX ПКУ, адже його має затвердити саме КМУ!

Відсутні/втрачені документи

Повідомлення ДПС

В довільній формі повідомлення підписане керівником підприємства та головним бухгалтером, в якому зазначаються (пп. 69.28 підрозділу 10 р. ХХ ПКУ):

- обставини, що призвели до втрати та/або неможливості вивезення первинних документів,
- податкові (звітні) періоди;
- загальний перелік первинних документів (за можливості - із зазначенням реквізитів).

Строків для подання повідомлення не встановлено.

Повідомлення про неможливість вивезення документів

Приморська державна податкова інспекція
Головного управління ДПС у Донецькій області
87515, Донецька область, м. Маріуполь, вул. Італійська, буд. 59
Товариство з обмеженою відповідальністю «Морське»
код ЄДРПОУ 76549312
87515, Донецька область, м. Маріуполь, вул. Степова, буд. 7
тел. + 38(050) 909-01-20
e-mail: morske@gmail.com

Заява

про неможливість вивезення первинних документів

Товариство з обмеженою відповідальністю «Морське» відповідно до вимог пп. 69.28 підрозділу 10 розділу XX Податкового кодексу України повідомляє про те, що немає можливості вивезти первинні документи за 2018-2021 роки та січень-лютий 2022 року, що перебували за адресою м. Маріуполь, вул. Степова, буд. 7, у зв'язку із збройною агресією російської федерації та бойовими діями, що несуть загрозу життю та безпеці.

Періоди, яких стосуються документи, які неможливо вивезти - 2018-2021 роки та січень-лютий 2022 року.

Перелік документів, які неможливо вивезти:

- накази та розпорядчі документи підприємства;
- договори та всі договірні документи (специфікації, додаткові угоди до договорів) підприємства;
- документи з кадрової справи;
- касові та розрахункові документи;
- документи з нарахування заробітної плати;
- акти виконаних робіт і акти наданих послуг;
- видаткові накладні;
- документи з обліку основних засобів, нематеріальних активів, запасів та внутрішні документи (бухгалтерські довідки, акти) з фіксації факті господарських операцій.

Директор ТОВ «Морське»	Якір	Степан ЯКІР
Головний бухгалтер	Азовський	Ігор АЗОВСЬКИЙ
«10» травня 2022 року		

Повідомлення про втрату документів

Чернігівська державна податкова інспекція
Головного управління ДПС у Чернігівській області
14000, м. Чернігів, вул. Кирпоноса, 28
Товариство з обмеженою відповідальністю «Сова»
код ЄДРПОУ 22334455
14000, м. Чернігів, вул. Калинова, буд. 36
тел. + 38(066) 777-88-99
e-mail: sova@gmail.com

Заява

про втрату первинних документів

ТОВ «Сова» відповідно до вимог пп. 69.28 підрозділу 10 розділу XX Податкового кодексу України повідомляє про те, у результаті пожежі, що сталася 15.03.2022 за адресою м. Чернігів, вул. Калинова, буд. 36 через збройну агресію російської федерації, були втрачені первинні документи за 2017-2021 роки та за січень-лютий 2022 року, а саме:

- накази та розпорядчі документи підприємства;
- договори та всі договірні документи (специфікації, додаткові угоди до договорів) підприємства;
- документи з кадрової справи;
- касові та розрахункові документи;
- документи з нарахування заробітної плати;
- акти виконаних робіт і акти наданих послуг;
- видаткові накладні;
- документи з обліку основних засобів, нематеріальних активів, запасів та внутрішні документи (бухгалтерські довідки, акти) з фіксації факті господарських операцій.

До заяви додається Акт про факт пожежі від 15.03.2022.

Директор ТОВ «Сова» Григорян Сергій ГРИГОРЯН
Головний бухгалтер Лисиця Світлана ЛИСИЦЯ
«20» травня 2022 року

Відсутні/втрачені документи

Наслідки подання повідомлення за спеціальними правилами пп. 69.28 підрозд. 10 р. ХХ ПКУ

Повідомлення про неможливість вивезення первинних документів	Повідомлення про втрату первинних документів
Дані та показники податкової звітності платника податків/податкового агента за податкові (звітні) періоди, зазначені у повідомленні, не можуть бути піддані сумніву лише на підставі відсутності первинних документів	
Подане повідомлення є також підставою для збереження: - витрат (включаючи витрати у зв'язку з придбанням цінних паперів/корпоративних прав) та/або від'ємного значення об'єкта оподаткування податком на прибуток (включаючи від'ємний фінансовий результат за операціями з цінними паперами/корпоративними правами), - податкового кредиту ПДВ, та/або суми від'ємного значення ПДВ минулих податкових (звітних) періодів без наявності договірних, розрахункових, платіжних та інших первинних документів, обов'язковість ведення і зберігання яких передбачена правилами ведення бухгалтерського обліку та нарахування податку	
Після подання до контролюючого органу повідомлення про неможливість вивезення первинних документів у зв'язку з їх знаходженням на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії, та на територіях, тимчасово окупованих збройними формуваннями рф, запроваджується мораторій на проведення документальних перевірок щодо зазначених у повідомленні податкових (звітних) періодів	Платники податків/податкові агенти, які подали повідомлення про втрату первинних документів відповідно до пп. 69.28 підрозділу 10 р. ХХ ПКУ, не підлягають перевірці контролюючим органом щодо зазначених у повідомленні податкових (звітних) періодів, у тому числі після завершення дії воєнного стану
У податкових (звітних) періодах, зазначених у відповідному повідомленні, не може бути переглянуто: - у бік збільшення суми податкових зобов'язань з податків і зборів, задекларовані в податкових деклараціях за зазначені податкові (звітні) періоди; - у бік збільшення суми від'ємного значення об'єкта оподаткування податком на прибуток, задекларовані в податкових деклараціях/розрахунках за зазначені податкові (звітні) періоди; - у бік збільшення суми бюджетного відшкодування ПДВ, заявлені в податкових деклараціях за зазначені звітні періоди	

Відсутні/втрачені документи

Чи можуть податківці відмовити у застосування преференцій, прописаних у пп. 69.28 підрозд. 10 р. XX ПК?

Так. За пп. 69.28 підрозділу 10 р. XX ПКУ у разі відмови у застосуванні положень цього підпункту контролюючий орган не пізніше одного місяця з дати отримання відповідного повідомлення від платника податків/податкового агента **видає вмотивоване рішення із зазначенням підстави та доказів такої відмови.**

Щоправда, переліку підстав для відмови у ПКУ не перелічено.

Рішення контролюючого органу може бути оскаржено в адміністративному чи судовому порядку. До винесення остаточного рішення по справі контролюючий орган не може піддавати сумніву показники податкової звітності, а також ініціювати проведення будь-якої перевірки платника податків/податкового агента щодо податкових (звітних) періодів, зазначених у відповідному повідомленні

Первинні документи у воєнний час

Роз'яснення податківців щодо первинних документів у воєнний час та підтвердження витрат

ЗІР 129.07 <https://zir.tax.gov.ua/main/bz/view/?src=ques&id=30801>

Головне управління ДПС у Дніпропетровській області, опубліковано 17.05.2022
<https://dp.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/583459.html>

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Первинні документи у воєнний час

ЗІР 129.07 <https://zir.tax.gov.ua/main/bz/view/?src=ques&id=30801>

Питання

2022В Що робити тим ЮО, офіси яких зруйновані та відповідно всі архіви, всі первинні документи протягом трьох місяців неможливо буде відновити?

Відповідь

Коротка та повна відповіді ідентичні:

У разі втрати, пошкодження або дострокового знищення первинних документів платник податків зобов'язаний у п'ятиденний строк з дня такої події письмово повідомити (із наданням оформлених відповідно до законодавства документів, підтверджуючих настання події, що призвела до такої втрати, пошкодження або дострокового знищення документів) контролюючий орган за місцем обліку в порядку, встановленому Податковим кодексом України від 02 грудня 2010 року № 2755-VI зі змінами та доповненнями (далі – ПКУ) для подання податкової звітності.

Платник податків зобов'язаний відновити втрачені документи протягом 90 календарних днів з дня, що настає за днем надходження повідомлення до контролюючого органу.

У разі надання платником податків у порядку та строки, визначені абзацом першим цього підпункту, повідомлення та неможливості проведення перевірки платника податків у зв'язку з втратою, пошкодженням або достроковим знищенням платником податків документів строки проведення таких перевірок (крім перевірок, визначених ст. 200 ПКУ) переносяться до дати відновлення та надання документів до перевірки у межах визначених цим підпунктом строків, але на строк не більше ніж 120 днів.

У разі не відновлення документів, зазначених у пп. 44.1 і 44.3 ст. 44 ПКУ, або їх повторної втрати, пошкодження чи дострокового знищення, що відбулися після використання платником податків права на їх відновлення у порядку, передбаченому п. 44.5 ПКУ, вважається, що такі документи були відсутні у такого платника податків на час складення такої звітності або на час виконання ним вимог митного, валютного та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи.

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Первинні документи у воєнний час

Одночасно повідомляємо, що відповідно до п.п. 69.9 п. 69 підрозд. 10 розд. XX «Перехідні положення» ПКУ тимчасово, на період до припинення або скасування воєнного стану на території України, для платників податків та контролюючих органів зупиняється перебіг строків, визначених податковим законодавством та іншим законодавством, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи.

Разом з тим, відповідно до п. 7 розд. I Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 30.10.2014 за № 1365/26142 (далі – Положення № 879), у разі встановлення фактів крадіжок або зловживань, псування цінностей (на день встановлення таких фактів) в обсязі, визначеному керівником підприємства, обов'язково проводиться інвентаризація активів та зобов'язань, що перебувають на балансі суб'єкта господарювання.

При цьому згідно з п. 8 Положення № 879 підприємства, що знаходяться на тимчасово окупованій території та/або на території проведення антитерористичної операції (або їх структурні підрозділи (відокремлене майно) перебувають на зазначених територіях), проводять інвентаризацію у випадках, обов'язкових для її проведення, тоді, коли стане можливим забезпечити безпечний та безперешкодний доступ уповноважених осіб до активів, первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку, в яких відображені зобов'язання та власний капітал цих підприємств.

Зазначені підприємства зобов'язані провести інвентаризацію станом на 01 число місяця, що настає за місяцем, у якому зникли перешкоди доступу до активів, первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку, та відобразити результати інвентаризації в бухгалтерському обліку відповідного звітного періоду.

Порядок документального оформлення інвентаризації активів та зобов'язань, що перебувають на балансі суб'єкта господарювання, визначено у Положенні № 879.

Відповідні роз'яснення розміщені на вебпорталі ДПС за посиланням: <https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/578879.html>.

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Первинні документи у воєнний час

Головне управління ДПС у Дніпропетровській області, опубліковано 17.05.2022

<https://dp.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/583459.html>

Головне управління ДПС у Дніпропетровській області доводить до відома, що у разі втрати, пошкодження або дострокового знищення первинних документів платник податків зобов'язаний у п'ятиденний строк з дня такої події письмово повідомити (із наданням оформлених відповідно до законодавства документів, підтверджуючих настання події, що призвела до такої втрати, пошкодження або дострокового знищення документів) контролюючий орган за місцем обліку в порядку, встановленому Податковим кодексом України (далі – ПКУ) для подання податкової звітності.

Платник податків зобов'язаний відновити втрачені документи протягом 90 календарних днів з дня, що настає за днем надходження повідомлення до контролюючого органу.

У разі надання платником податків у порядку та строки, визначені абзацом першим цього підпункту, повідомлення та неможливості проведення перевірки платника податків у зв'язку з втратою, пошкодженням або достроковим знищенням платником податків документів строки проведення таких перевірок (крім перевірок, визначених ст. 200 ПКУ) переносяться до дати відновлення та надання документів до перевірки у межах визначених цим підпунктом строків, але на строк не більше ніж 120 днів.

У разі не відновлення документів, зазначених у пунктах 44.1 і 44.3 ст. 44 ПКУ, або їх повторної втрати, пошкодження чи дострокового знищення, що відбулися після використання платником податків права на їх відновлення у порядку, передбаченому п. 44.5 ПКУ, вважається, що такі документи були відсутні у такого платника податків на час складення такої звітності або на час виконання ним вимог митного, валютного та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи.

...

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Первинні документи у воєнний час

Головне управління ДПС у Дніпропетровській області, опубліковано 17.05.2022

<https://dp.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/583459.html>

...

Одночасно повідомляємо, що відповідно до п.п. 69.9 п. 69 підрозд. 10 розд. XX «Перехідні положення» ПКУ тимчасово, на період до припинення або скасування воєнного стану на території України, для платників податків та контролюючих органів зупиняється перебіг строків, визначених податковим законодавством та іншим законодавством, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи.

Разом з тим, відповідно до п. 7 розд. I Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 30.10.2014 за № 1365/26142 (далі – Положення № 879), у разі встановлення фактів крадіжок або зловживань, псування цінностей (на день встановлення таких фактів) в обсязі, визначеному керівником підприємства, обов'язково проводиться інвентаризація активів та зобов'язань, що перебувають на балансі суб'єкта господарювання.

При цьому згідно з п. 8 Положення № 879 підприємства, що знаходяться на тимчасово окупованій території та/або на території проведення антитерористичної операції (або їх структурні підрозділи (відокремлене майно) перебувають на зазначених територіях), проводять інвентаризацію у випадках, обов'язкових для її проведення, тоді, коли стане можливим забезпечити безпечний та безперешкодний доступ уповноважених осіб до активів, первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку, в яких відображені зобов'язання та власний капітал цих підприємств.

Зазначені підприємства зобов'язані провести інвентаризацію станом на 01 число місяця, що настає за місяцем, у якому зникли перешкоди доступу до активів, первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку, та відобразити результати інвентаризації в бухгалтерському обліку відповідного звітного періоду.

Порядок документального оформлення інвентаризації активів та зобов'язань, що перебувають на балансі суб'єкта господарювання, визначено у Положенні № 879.

Відповідні роз'яснення розміщені на вебпорталі ДПС за посиланням: <https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/578879.html>.

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Подання фінзвітності

Відстрочення подання фінзвітності та відповідальність

Закон від 03.03.2022 № 2115-IX (діє з 07.03.2022)

1) фізичні особи, фізичні особи - підприємці, юридичні особи подають **облікові, фінансові, бухгалтерські, розрахункові, аудиторські звіти та будь-які інші документи, подання яких вимагається відповідно до норм чинного законодавства** в документальній та/або в електронній формі, **протягом трьох місяців після припинення чи скасування воєнного стану або стану війни** за весь період неподання звітності чи обов'язку подати документи;

2) у період дії воєнного стану або стану війни, а також протягом трьох місяців після його завершення до фізичних осіб, фізичних осіб - підприємців, юридичних осіб не застосовується адміністративна та/або кримінальна відповідальність за неподання чи несвоєчасне подання звітності та/або документів, визначених [підпунктом 1](#) цього пункту;

<...>

5) **цей Закон не поширюється на податкові правовідносини.**

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Подання фінзвітності

Інформаційне повідомлення Мінфіну від 11.03.2022 р.

У зв'язку із введенням воєнного стану в Україні Законом України від 03.03.2022 № 2115-IX «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» (далі – Закон № 2115-IX) передбачено, що, зокрема, юридичні особи подають фінансові, аудиторські звіти та будь-які інші документи, подання яких вимагається відповідно до норм чинного законодавства в документальній та/або в електронній формі, **протягом трьох місяців після припинення чи скасування воєнного стану або стану війни** за весь період неподання звітності чи обов'язку подати документи.

У період дії воєнного стану або стану війни, а також протягом трьох місяців після його завершення до фізичних осіб, фізичних осіб – підприємців, юридичних осіб не застосовується адміністративна та/або кримінальна відповідальність за неподання чи несвоєчасне подання звітності та/або документів, визначених підпунктом 1 пункту 1 Закону № 2115-IX.

Подання фінзвітності

Закон від 03.03.2022 № 2118-IX (діє з 07.03.2022)

п. 3 р. II

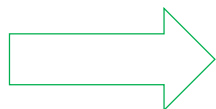
Установити, що тимчасово, на період до припинення або скасування воєнного стану на території України, будь-яка звітність, крім податкової, подання якої вимагається відповідно до норм чинного законодавства, **подається з урахування строків, визначених пунктом 69** підрозділу 10 розділу XX "Перехідні положення" Податкового кодексу України.

Подання фінзвітності

За 2021 р., бо гранична дата була 28.02.2022
та 1 кв. 2022 – гранична дата була дл 02.05.2022 включно

Якщо є змога

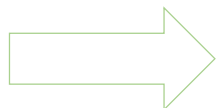
До 20 липня 2022

Якщо немає змоги

6 місяців по
завершенню воєнного
стану

Як тільки з'явиться змога

60 к. д. за місяцем
відновлення можливості

Воєнний стан подовжено до **23.08.2022** – Указ Президента від 17.05.2022 р. № 341/2022, Закон України «Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» від 22.05.2022 № 2263-IX

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Подання фінзвітності

Законопроект № 7378

📄 Оприлюднення фінансової звітності разом з аудиторськими звітами, звітом про управління, консолідованим звітом про управління, звітом про платежі на користь держави та консолідованим звітом про платежі на користь держави за весь період, коли фінансова звітність не оприлюднювалася, відкладається до скасування воєнного стану **(протягом трьох місяців після)**

⊘ Також під час воєнного стану + **трьох місяців після** бізнес звільняється від відповідальності за порушення вимог щодо своєчасності та повноти оприлюднення фінансової звітності.

Первинні документи у воєнний час

**Первинні документи як основа для заповнення податкової звітності:
чи є послаблення на період війни**

Для цілей оподаткування платники податків зобов'язані вести облік доходів, витрат та інших показників, пов'язаних з визначенням об'єктів оподаткування та/або податкових зобов'язань, на підставі первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, фінансової звітності, інших документів, пов'язаних з обчисленням і сплатою податків і зборів, ведення яких передбачено законодавством.

Платникам податків забороняється формування показників податкової звітності, митних декларацій на підставі даних, не підтверджених документами, що визначені абзацом першим цього пункту.

п. 44.1 ПКУ

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Первинні документи у воєнний час

Спеціальні правила воєнного часу що стосуються первинних документів

Для усіх – можливість відстрочення в наданні – **3 місяці по завершенню воєнного стану** (Закон № 2115, у якому мова йде про будь-які документи, подання яких вимагається законодавством).

У випадку втрати:

- загальні правила з п. 44.5 ПКУ – 5 днів повідомлення про втрату до ДПС та 90 днів для відновлення (можна після завершення воєнного стану, бо зараз **строки призупинені** за п. 69.9 підрозділу 10 р. ХХ ПКУ та п. 102.9 ПКУ). Перевірка може бути подовжен на строк до 120 днів, якщо не відновлено;
- спеціальні правила щодо неможливості вивезення чи втрати (якщо діяльність на територіях де велися/ведуться бойові дії чи тимчасово окупованих) – пп. 69.28 підрозділу 10 р. ХХ ПКУ.

Первинні документи у воєнний час

Спеціальні правила воєнного часу щодо кадрових документів

Ст. 7 Закону від 15.03.2022 р. № 2136-IX

Особливості організації кадрового діловодства та архівного зберігання кадрових документів у роботодавця

1. У період дії воєнного стану **порядок організації кадрового діловодства та архівного зберігання кадрових документів у районах активних бойових дій визначається роботодавцем самостійно**, за умови забезпечення ведення достовірного обліку виконуваної працівником роботи та обліку витрат на оплату праці.

1. З метою мінімізації витрат кадрових, фінансових та часових ресурсів на ведення всього обсягу документації, що стосується кадрової роботи, законом пропонується роботодавцю самостійно визначати порядок роботи кадрових служб на підприємстві, а також перелік кадрових документів, які будуть вестися на період воєнного стану.

Водночас, для забезпечення дотримання прав працівників обов'язковою залишається вимога до роботодавця стосовно ведення достовірного обліку виконаної працівником роботи та витрат на оплату праці.

Розрахунки

- Чи звільняє війна як форс-мажор від виконання зобов'язань.
- Прощення боргу: податок на прибуток, ПДВ, єдиний податок, ПДФО
- Чи переривається строк давності через режим воєнного стану.
- Чи є обов'язковий продаж валютної виручки?
- За що можна розрахуватися з нерезидентом. Які обмеження?

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Форс-мажор

Чи звільняє війна як форс-мажор від виконання зобов'язань

Форс-мажорними обставинами (обставинами непереборної сили) є надзвичайні та невідворотні обставини, що об'єктивно унеможливають виконання зобов'язань, передбачених умовами договору (контракту, угоди тощо), обов'язків згідно із законодавчими та іншими нормативними актами, а саме: загроза війни, **збройний конфлікт** або серйозна погроза такого конфлікту, включаючи, але не обмежуючись ворожими атаками, блокадами, військовим ембарго, **дії іноземного ворога**, загальна військова мобілізація, **воєнні дії**, оголошена та **неоголошена війна**, дії суспільного ворога, піратство, безлади, вторгнення, блокада, революція, заколот, повстання, масові заворушення, введення комендантської години, карантину, встановленого КМУ, експропріація, примусове вилучення, захоплення підприємств, реквізиція, громадська демонстрація, блокада, страйк, аварія, протиправні дії третіх осіб, пожежа, вибух, тривалі перерви в роботі транспорту, регламентовані умовами відповідних рішень та актами державних органів влади, закриття морських проток, ембарго, заборона (обмеження) експорту/імпорту тощо, а також викликані винятковими погодними умовами і стихійним лихом, а саме: епідемія, сильний шторм, циклон, ураган, торнадо, повінь, нагромадження снігу, ожеледь, град, заморозки, замерзання моря, проток, портів, перевалів, землетрус, блискавка, пожежа, посуха, просідання й зсув, інші стихійні лиха тощо

ст. 14¹ Закону України «Про торгово-промислові палати в Україні»
від 02.12.1997 № 671/97-ВР

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Форс-мажор

У звичайних умовах

Сертифікат ТПП про форс-мажорні обставини

Для отримання такого сертифіката СГ потрібно було звернутися до ТПП із заявою і пакетом документів, що підтверджують форс-мажорні обставини за кожним договором (окремим податковим або іншим зобов'язанням), виконання якого унеможливлене внаслідок обставин непереборної сили. Питання видачі таких сертифікатів визначені Регламентом, затвердженим ТПП.

У період дії воєнного стану

Спрощена процедура посвідчення форс-мажорних обставин

Загальний офіційний лист ТПП України про засвідчення форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили) від 28.02.2022 № 2024/2.0-7.1

<https://ucci.org.ua/press-center/ucci-news/protsedura-zasvidchennia-fors-mazhornikh-obstavin-z-28-02-2022>

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Форс-мажор

28.02.2022 № 2024/02.0-7.1 На № від

Всім кого це стосується

Торгово-промислова палата України (далі - ТПП України) на підставі ст.ст. 14, 14¹ Закону України «Про торгово-промислові палати в Україні» від 02.12.1997 № 671/97-ВР, Статуту ТПП України, **цим засвідчує форс-мажорні обставини (обставини непереборної сили):** військову агресію Російської Федерації проти України, що стало підставою введення воєнного стану із 05 години 30 хвилин 24 лютого 2022 року строком на 30 діб, відповідно до Указу Президента України від 24 лютого 2022 року №64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні».

Враховуючи це, *ТПП України підтверджує, що зазначені обставини з 24 лютого 2022 року до їх офіційного закінчення, є надзвичайними, невідворотними* та об'єктивними обставинами для суб'єктів господарської діяльності та/або фізичних осіб по договору, окремим податковим та/чи іншим зобов'язанням/обов'язком, виконання яких/-го настало згідно з умовами договору, контракту, угоди, законодавчих чи інших нормативних актів і виконання відповідно яких/-го стало неможливим у встановлений термін внаслідок настання таких форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили).

З повагою,

Президент

Геннадій ЧИЖИКОВ

З метою позбавлення обов'язкового звернення до ТПП України та уповноважених нею регіональних ТПП і підготовки пакету документів у період дії введеного воєнного стану, на сайті ТПП України розміщено 28.02.2022 року загальний офіційний лист ТПП України щодо засвідчення форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили) (за змістом зразка вказаним нижче). Це надасть можливість за необхідністю роздруковувати відповідне підтвердження всім, кого це стосується.

<https://ucci.org.ua/uploads/files/621cba543cda9382669631.pdf>

Форс-мажор

Даний лист, особа, яка порушує свої зобов'язання, у зв'язку із обставинами пов'язаними із військовою агресією Російської Федерації проти України, в період дії введеного воєнного стану, має право долучати до свого повідомлення про форс-мажорні обставини, які унеможливили виконання зобов'язань за умовами договору, контракту, угоди, законодавчих чи інших нормативних актів у встановлений термін **для можливості обґрунтованого перенесення строків виконання зобов'язань** та вирішення спірних питань мирним шляхом.

При цьому, **у разі необхідності**, сторона, яка порушила свої зобов'язання в період дії форс-мажорних обставин, також має право звертатися до ТПП України та уповноважених нею регіональних ТПП за отриманням відповідного **Сертифіката про форс-мажорні обставини** (обставини непереборної сили) дотримуючись порядку встановленого Регламентом <https://uccr.org.ua/dokumenty-dlia-zavantazhennia> за кожним зобов'язанням окремо.

Форс-мажор

Форс-мажор:

- **за договірними зобов'язаннями;**

Ст. 617 ЦКУ

Особа, яка порушила зобов'язання, **звільняється від відповідальності** за порушення зобов'язання, якщо вона доведе, що це порушення сталося внаслідок випадку або непереборної сили.

Ст. 218 ГКУ

У разі якщо інше не передбачено законом або договором, суб'єкт господарювання за порушення господарського зобов'язання несе **господарсько-правову відповідальність**, якщо не доведе, що належне виконання зобов'язання виявилось неможливим внаслідок дії непереборної сили, тобто надзвичайних і невідворотних обставин за даних умов здійснення господарської діяльності.

- **за податковими зобов'язаннями** (продовжити строки подачі податкової декларації, заяв про повернення переплати або відстрочення грошових зобов'язань/податкового боргу, тощо);

пп. 112.8.9 ПКУ

Обставинами, що звільняють **від фінансової відповідальності** за вчинення податкових правопорушень та порушення іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, є: вчинення діяння (дії або бездіяльності) внаслідок обставин непереборної сили (форс-мажору) за зобов'язаннями суб'єктів господарювання, відповідно до законодавчих та інших нормативних актів України.

Саме звільнення від відповідальності, а не від виконання зобов'язань.

Форс-мажор

Чи треба повідомляти контрагентів про неможливість виконати зобов'язання про форс-мажор (чи Указ Президента від 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану» автоматично «запускає» форс-мажор)?

Нормативні документи не встановлюють строки повідомлення контрагентів про виникнення форс-мажорних обставин.

Потрібно виходити з умов, зафіксованих у конкретних договорах. Найчастіше в договорі сторони зазначають, протягом якого строку та в якій спосіб потрібно повідомити про форс-мажор. Тому слід діяти згідно із вашими умовами договору.

Форс-мажор

Підприємство не може зараз поставити товар контрагенту, оскільки склад з товарами знаходиться на території, де ведуться активні бойові дії. Повідомили контрагента про форс-мажор. Чи маємо виконати зобов'язання по завершенню воєнного стану?

Все залежить від умов договору між сторонами.

В загальному випадку форс-мажор є підставою для звільнення від відповідальності за порушення зобов'язання, **але не від виконання самого зобов'язання** (ст. 617 ЦКУ, ст. 218 ГКУ).

Тобто, якщо договором передбачено штрафні санкції за несвоєчасне виконання зобов'язань, то сторона, яка не може виконати свої зобов'язання через форс-мажор, звільняється від сплати цих штрафів. Також ця сторона договору звільняється і від інших заходів відповідальності, зокрема від необхідності відшкодовувати збитки у зв'язку з неналежним виконанням договірних зобов'язань (ст. 211 ЦКУ).

А ось питання виконання самих зобов'язань – як домовилися сторони. Наприклад, в умовах договору сказано, що в разі виникнення форс-мажорних обставин стороні договору, яка опинилася в таких обставинах, надається відстрочення для виконання своїх зобов'язань (скажімо, зобов'язання повинні бути виконані протягом 30 днів з моменту закінчення форс-мажору).

Якщо ж у договорі із цього приводу нічого не сказано, тоді сторони мають право укласти додаткову угоду до договору, де врегулювати цей момент.

Можливо до моменту закінчення форс-мажору необхідність реального виконання договору відпаде. Тоді сторони зможуть укласти угоду про розірвання договору.

Форс-мажор

Підприємство не може оплатити отриманий товар за договором постачання (на рахунках немає коштів). Постачальнику направили лист про неможливість виконати договірні зобов'язання у зв'язку із форс-мажором і додали лист ТПП. Постачальник не погоджується і стверджує, що ми зобов'язані оплатити товар у встановлений договором строк, а наявність листа ТПП не є безумовним підтвердженням форс-мажору саме для нашого підприємства, потрібен сертифікат, виданий ТПП стосовно нашого договору. Чи правий постачальник?

Резон у словах постачальника є. Бо ні Закону № 671, ні інші нормативні акти не передбачають спрощену процедуру. Норма Закону № 671 про підтвердження форс-мажору за допомогою сертифікатів залишилася чинною. Окрім того **за ЦКУ для звільнення від відповідальності має бути причинно-наслідковий зв'язок між неможливістю виконати договірні зобов'язання і наявністю форс-мажору**. І доводити цей причинно-наслідковий зв'язок повинна сторона, що порушила договірне зобов'язання. Наприклад, підприємство не може здійснити валютний платіж за ЗЕД-контрактом через валютні обмеження, введені НБУ на період воєнного стану (постанова Правління НБУ від 24.02.2022 № 18). У цьому випадку це дійсно обставина, яка не дозволяє вам виконати своє грошове зобов'язання за ЗЕД-контрактом.

Лист ТПП від 28.02.2022 № 2024/2.0-7.1 - тимчасовий захід, що дозволяє отримати звільнення від відповідальності за порушення порядку виконання договірних зобов'язань, який буде актуальний тільки в період воєнного стану.

Якщо справа дійде до суду – доведеться отримати сертифікат ТПП пізніше, після закінчення воєнного стану

Форс-мажор

Підприємство орендувало приміщення. У результаті бойових воно пошкоджене. Використовувати це приміщення зараз неможливо. Договір оренди укладений до кінця 2022 року. Чи зобов'язання по оренді й далі діє?

Орендар звільняється від орендної плати за весь час, протягом якого майно не могло бути використане ним через обставини, за які він не відповідає (ч. 6 ст. 762 ЦКУ).

Тобто орендар звільняється не тільки від відповідальності за несплату орендної плати, але й від необхідності її сплачувати.

Якщо продовження договірних відносин не має сенсу (тобто орендоване приміщення найближчим часом не буде відновлене), - можете розірвати договір оренди, уклавши додаткову угоду до договору.

Строк давності

Чи переривається строк давності через режим воєнного стану.

п. 102.9 ПКУ

На період дії воєнного стану, надзвичайного стану зупиняється перебіг строків, визначених ПКУ та іншим законодавством, контроль за дотриманням якого покладений на податкові органи.

пп. 69.9 підрозділу 10 р. ХХ ПКУ (у редакції від 27.05.2022 за Законом № 2260)

Для платників податків та контролюючих органів зупиняється перебіг строків, визначених податковим законодавством та іншим законодавством, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, **крім:**

- **дотримання строків реєстрації податкових накладних**, розрахунків коригування до них в Єдиному реєстрі податкових накладних, подання звітності, у тому числі звітності, передбаченої пунктом 46.2 статті 46 цього Кодексу, **сплати податків та зборів платниками податків;**
- строків проведення камеральних перевірок, складення актів, подання та розгляду заперечень, визначення грошових зобов'язань, прийняття, надсилання та оскарження податкового повідомлення-рішення за результатами камеральних перевірок, нарахування пені;
- строків проведення фактичних та документальних позапланових перевірок, складення актів, подання та розгляду заперечень, додаткових документів та пояснень, визначення грошових зобов'язань, прийняття, надсилання та оскарження податкового повідомлення-рішення, адміністративного арешту майна за результатами фактичних перевірок

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Строк давності

Чи переривається строк давності через режим воєнного стану.

ст. 263 ЦКУ

Призупинення строку позовної давності

- 1) якщо пред'явленню позову перешкоджала надзвичайна або невідворотна за наявних умов обставина (непереборна сила);
- 2) у разі відстрочення виконання зобов'язання (мораторій) на підставах, установлених законом;
- 3) у разі зупинки дії закону або іншого нормативно-правового акта, що регулює відповідні відносини;
- 4) якщо позивач або відповідач перебуває у складі Збройних Сил України або в інших створених відповідно до закону військових формуваннях, переведених на воєнний стан.

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Прощення боргу

Прощення боргу: податок на прибуток, ПДВ, ПДФО

Прощення боргу – одна з підстав для припинення зобов'язання. Зобов'язання припиняється внаслідок звільнення кредитором боржника від його обов'язків (прощення йому боргу). Але «простити» боржника можна тільки в тому випадку, якщо це не порушує права третіх осіб щодо майна кредитора

ст. 598, 605 ЦКУ

Детально про правила оформлення договору прощення боргу - Договір прощення боргу <https://uteka.ua/ua/publication/commerce-12-xozyajstvennye-operacii-9-dogovor-proshheniya-dolga-praktika-oformleniya>

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Прощення боргу

Бухоблік

Варіант 1. Якщо створювався резерв сумнівної заборгованості під борг, що прощається – відкоригувати його (сторнувати Дт 944 Кт 38 - сторно, чи через визнання доходу Дт 38 Кт 719).

Прощення – Дт 944 Кт 36, 37 тощо.

Варіант 2. Якщо резерв створювався під таку заборгованість – списати за рахунок резерву Дт 38 Кт 36, 37, а решту, не покриту резервом – Дт 944 Кт 36, 37.

Прощення боргу

Податок на прибуток

Фінансовий результат до оподаткування	
збільшують (пп. 139.2.1 ПКУ)	зменшують (п. 139.2.2 ПКУ)
на суму витрат на формування резерву сумнівних боргів або резерв очікуваних кредитних збитків (зменшення корисності активів) відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності	на суму коригування (зменшення) резерву сумнівних боргів або резерв очікуваних кредитних збитків (зменшення корисності активів), на яку збільшився фінансовий результат до оподаткування відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності
ряд. 2.1.2 додатка РІ до декларації	ряд. 2.2.2 додатка РІ до декларації
Тобто збільшують бухфінрезультат на суми, що пройшли у звітному періоді за проводкою Дт 944 Кт 38	Тобто зменшує фінрезультат до оподаткування на коригування резерву – його, нагадаємо проводять Дт 944 Кт 38 (методом «сторно»), або Дт 38 Кт 719

Прощення боргу

Податок на прибуток

Різниці з податку на прибуток,
якщо використовує різниці із р. III ПКУ

Фінансовий результат до оподаткування	
збільшують (пп. 139.2.1 ПКУ)	зменшують (п. 139.2.2 ПКУ)
на суму витрат на формування резерву сумнівних боргів або резерв очікуваних кредитних збитків (зменшення корисності активів) відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності	на суму коригування (зменшення) резерву сумнівних боргів або резерв очікуваних кредитних збитків (зменшення корисності активів), на яку збільшився фінансовий результат до оподаткування відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності
ряд. 2.1.2 додатка РІ до декларації	ряд. 2.2.2 додатка РІ до декларації
Тобто збільшують бухфінрезультат на суми, що пройшли у звітному періоді за проводкою Дт 944 Кт 38	Тобто зменшує фінрезультат до оподаткування на коригування резерву – його, нагадаємо проводять Дт 944 Кт 38 (методом «сторно»), або Дт 38 Кт 719

Прощення боргу

Податок на прибуток

Різниці з податк уна прибуток,
якщо використовує різниц із р. III ПКУ

Фінансовий результат до оподаткування	
збільшують (пп. 139.2.1 ПКУ)	зменшують (п. 139.2.2 ПКУ)
на суму витрат від списання дебіторської заборгованості понад суму резерву сумнівних боргів або понад резерв очікуваних кредитних збитків (зменшення корисності активів)	на суму списаної дебіторської заборгованості (у тому числі за рахунок створеного резерву сумнівних боргів або резерв очікуваних кредитних збитків (зменшення корисності активів), що відповідає ознакам, визначеним підпунктом 14.1.11 пункту 14.1 статті 14 цього Кодексу
ряд. 2.1.3 додатка РІ до декларації	ряд. 2.2.3 додатка РІ до декларації
Тобто збільшують бухфінрезультат на суми, що пройшли у звітному періоді за проводкою Дт 944 Кт 36, 37. Звернемо увагу: з 01.01.2017 р. на всю суму, що списана понад резерв	Зменшують фінрезультат до оподаткування на суму списаної безнадійної заборгованості як за рахунок резерву так і понад його суму (тобто за проводками Дт 38 Кт 36, 37, Дт 944 Кт 36, 37) – <u>за умови, що така безнадійка відповідає визначенню із пп. 14.1.11 ПКУ.</u> Прощення боргу – не є випадком безнадійності! Узагальнююча податкова консультація, затверджена наказом Мінфіну від 03.04.2018 р. № 400 – умови про вжиття заходів зі стягнення немає, для безнадійності достатньо спливу строку позовної давності.

Прощення боргу

Податок на прибуток

Важливо: списання безнадійної дебіторської заборгованості викликає ще одну різницю (звісно, якщо підприємство використовує різниці) (пп. 140.5.10 ПКУ) і залежить від статусу контрагента, якому надають подарунок, безповоротну фіндопомогу.

Чому?

За пп. 14.1.257 ПКУ безповоротна фінансова допомога – це зокрема «сума заборгованості одного платника податків перед іншим платником податків, що не стягнута після закінчення строку позовної давності».

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Прощення боргу

Податок на прибуток

Різниці з податку на прибуток,
якщо використовує різниці із р. III ПКУ

Отримувач - неплатник податку на прибуток (крім фізосіб)	Отримувач—фізособа (платник ПДФО)	Отримувач-платник податку на прибуток	Отримувач-платник податку на прибуток – пов’язана особа, яка за минулий рік задекларувала збиток, і якщо подароване включено до витрат
Дарувальник на всю вартість подарованих товарів, робіт, послуг, безповоротної фіндопомоги збільшує фінрезультат до оподаткування (за пп. 140.5.10 ПКУ). <i>ІПК ДФСУ від 07.11.2017 р. № № 2550/6/99-99-15-02-02-15/ІПК, від 03.11.2017 р. № 2497/6/99-99-15-02-02-15/ІПК, ІПК ДФС від 19.02.2020 р. № 664/6/99-00-07-02-02-06/ІПК</i>	Вартість подарунка, безповоротної фіндопомоги не збільшує бухфінрезультат до оподаткування (діє виняток з пп. 140.5.10 ПКУ)	Різниця не діє. Вартість подарованого не збільшує фінрезультат до оподаткування (за пп. 140.5.10 ПК). <i>ІПК ДФСУ від 28.12.2019 р. № 2222/6/99-00-07-02-02-15/ІПК, ІПК ДФСУ від 01.11.2019 р. № 1145/6/99-00-07-02-02-15/ІПК</i>	Різниця діє. Вартість подарованого збільшує фінрезультат до оподаткування (за пп. 140.5.10 ПКУ). <i>ІПК ДФСУ від 28.12.2019 р. № 2222/6/99-00-07-02-02-15/ІПК, ІПК ДФСУ від 01.11.2019 р. № 1145/6/99-00-07-02-02-15/ІПК</i>
Рядок 3.1.10 додатка РІ	—		Рядок 3.1.10 додатка РІ

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Прощення боргу

Податок на прибуток

Різниці з податку на прибуток,
якщо використовує різницю із р. III ПКУ

Отримувач – неприбуткова організація, що внесене до Реєстру неприбуткових установ та організацій	Отримувач – суб'єкт фізкультури і спорту (внесений до Реєстру неприбуткових установ та організацій на дату подарунка)
Дарувальник на вартість подарованого, безповоротної фіндопомоги збільшує бухгалтерський результат до оподаткування, але в сумі, що перевищує 4% оподатковуваного прибутку попереднього року (пп. 140.5.9 ПКУ). ІПК ДФСУ від 09.11.2017 р. № 2573/6/99-99-15-02-02-15/ІПК, ІПК ДФСУ від 08.11.2017 р. № 2552/6/99-99-15-02-02-15/ІПК	Бухфінрезультат до оподаткування збільшує вартість подарованих товарів, робіт, послуг, основних засобів, що перевищує 8 % оподатковуваного прибутку попереднього звітного року (пп. 140.5.14 ПКУ).
Наприклад, оподатковуваний прибуток за попередній рік (рядок 04 декларації з податку на прибуток за попередній рік) склав 600 000 грн. Тоді 4% від цієї суми - 24 000 грн (600 000 грн x 4% : 100%). Сума подарованого неприбутковим організаціям за рік склала, наприклад, 50 000 грн. Тоді збільшити бухгалтерський результат треба на 26 000 грн (50 000 грн – 24 000 грн)	Наприклад, оподатковуваний прибуток за попередній рік (рядок 04 декларації з податку на прибуток за попередній рік) склав 600 000 грн. Тоді 8% від цієї суми - 48 000 грн (600 000 грн x 8% : 100%). Сума подарованого організаціям фізкультури і спорту за рік склала, наприклад, 50 000 грн. Тоді збільшити бухгалтерський результат треба на 2 000 грн (50 000 грн – 48 000 грн)
Рядок 3.1.9 додатка РІ	Рядок 3.1.13 додатка РІ (до змін у формі деки був рядок 3.1.14)

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Прощення боргу

Податок на прибуток

У боржника оподаткування здійснюється за правилами бухобліку – адже суму прощеного боргу він включив до доходів, а коригування фінрезультату до оподаткування при цьому не передбачені.

Прощення боргу

ПДВ

ГРОШОВА (відвантажені товари/послуги і не отримана оплата)	ТОВАРНА (перерахована оплата і не отримані товари/послуги)
У кредитора. При списанні безнадійної дебіторської заборгованості (як після сплину строку позовної давності, так і в разі ліквідації дебітора) коригувати податкові зобов'язання не потрібно, адже операція постачання мала місце (товари не повернені). Аналогічна думка в ЗІР категорія 101.05. Платники, які використовують касовий метод: «при списанні у бухгалтерському обліку платника податку дебіторської заборгованості за раніше поставлені товари / послуги, які не були оплачені отримувачем таких товарів / послуг, відбувається компенсація вартості таких товарів / послуг або за рахунок резерву сумнівних боргів, або за рахунок збільшення операційних витрат, а тому на дату списання такої заборгованості у платника податків виникають податкові зобов'язання з ПДВ відповідно до пункту 187.10 статті 187 ПКУ» (лист ДФСУ від 28.07.2017 р. № 1426/6/99-99-15-03-02-15/ІПК). Щоправда у суду інший підхід – див. рішення ВАСУ від 10.08.2016 р. у справі № 813/2128/15 (876/9260/15) (http://reyestr.court.gov.ua/Review/59813209) У дебітора. «Коригування» ПК – компенсуючими ПДВ не пізніше останнього дня місяця прощення зведену ПН (ІПК ДФС від 30.07.19 р. № 3563/6/99-99-15-03-02-15/ІПК)	У кредитора. При списанні дебіторської заборгованості платник податку (покупець) втрачає право на сформований за передплатою податковий кредит. Відкоригувати ПК у періоді прощення. У дебітора. Коригування ПЗ за РК – перетворилася заборгованість на безповоротну фіндопомогу.

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Прощення боргу

ПДФО та ВЗ

Прощення боргу до спливу строку позовної давності	Безнадійність боргу через сплив строку позовної давності
Основна сума боргу (кредиту) платника податку, прощеного (анульованого) кредитором за його самостійним рішенням, не пов'язаним з процедурою банкрутства, до закінчення строку позовної давності вважається додатковим благом і включається до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу якщо його сума перевищує 25% від однієї мінзарплати (у розрахунку на рік), встановленої на 1 січня звітного року (пп. «д» пп. 164.2.17 ПКУ). Для 2022 р. – понад 1 625 грн. Якщо кредитор прийняв рішення про прощення боргу та повідомив боржника-фізособу про прощення боргу, то підприємство має відобразити таке «прощення» з ознакою доходу: - «126» - на суму перевищення (1 625 грн - для 2022 р.); - «189» - не більше 25% мінзарплати (1625 грн) (ЗІР 103.25). Водночас він звільняється від обов'язку утримувати ПДФО та військовий збір із доходу боржника. Фізособа, якій простили борг (про що його сповістили), має самостійно сплатити податки. Повідомляє кредитор про прощення шляхом направлення рекомендованого листа з повідомленням про вручення або шляхом укладення відповідного договору, або надання повідомлення боржнику під підпис особисто про прощення (анулювання) боргу. Інакше (якщо підприємство не повідомило фізособу про прощення боргу) — згідно з пп. 14.1.180 ПКУ, воно зобов'язане виконати всі функції податкового агента, у т.ч. утримати й перерахувати до бюджету необхідні податки (лист ДФСУ від 18.12.2015 р. №27262/6/99-99-17-03-03-15). Див. ІПК від 09.06.2017 р. №563/ІПК/02-32-13-08, лист ДФС від 17.03.2017 № 3637/Б/99-99-13-02-03-14, лист ДФС від 03.01.2017 № 6/Я/99-99-13-02-03-14)	До загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку включається сума заборгованості платника податку за укладеним ним цивільно-правовим договором, за якою минув строк позовної давності та яка перевищує суму, що становить 50% місячного прожиткового мінімуму, діючого для працездатної особи на 1 січня звітного податкового року (пп. 164.2.7 ПКУ). У 2022 р. – 1 240,5 грн. Тобто фізособа самостійно сплачує податок із таких доходів та зазначає їх у річній податковій декларації (пп. 164.2.7 ПКУ). Після спливу строку позовної давності фізособа повинна відобразити суму неповерненої позики у своїй річній податковій декларації та сплатити ПДФО. Ознака доходу при відображенні перевищення «107» (лист ДФС від 15.11.2016 р. № 24552/6/99-99-15-02-02-15, ЗІР 103.25). Зважаючи на те що в разі прощення боргу податківці вимагають обов'язкового повідомлення фізособи про анулювання боргу, то рекомендуємо відправити боржнику лист із повідомленням про те, що у зв'язку зі спливом строку позовної давності сума позики буде списана. Списана сума в межах 1240,5 грн у 2022 році не включається до загального річного доходу фізособи, однак також має бути відображена під ознакою доходу «194» (ЗІР 103.25)

Валютна виручка

Чи є обов'язковий продаж валютної виручки?

Ні. Наразі немає обов'язкового продажу валютної виручки.

Постанова Правління НБУ від 24.02.2022 р. № 18.

Нюанс: у разі надходження коштів із-за кордону в російських рублях/білоруських рублях за такими операціями банку дозволяється здійснити обмін цих коштів на міжнародному валютному ринку на іншу валюту (крім російських рублів/білоруських рублів) для її подальшого зарахування на рахунки клієнта (п. 18 Постанови № 18).

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Розрахунки з нерезидентами

За що можна розрахуватися з нерезидентом. Які обмеження?

Перелік дозволених операцій – у Постанові Правління НБУ від 24.02.2022 р. № 18.

п. 14 Постанови № 18

Уповноваженим установам забороняється здійснювати транскордонний переказ валютних цінностей з України/переказ коштів на кореспондентські рахунки банків-нерезидентів у гривнях/іноземній валюті, відкриті в банках-резидентах, уключаючи перекази, що здійснюються за дорученням клієнтів, **крім випадків здійснення:**

<...>

2) імпортних операцій резидентів з купівлі товарів **критичного імпорту** за переліком, затвердженим Кабінетом Міністрів України, за умови, якщо поставка товарів за такими операціями здійснена/здійснюється **після 23 лютого 2021 року;**

2²) переказу коштів з метою виконання зобов'язань резидента перед нерезидентом за укладеним між ними договором купівлі-продажу товарів за умови, якщо такий переказ здійснюється за рахунок коштів, одержаних за кредитом (позикою) від МФО або за субкредитом від держави, для фінансування якого держава залучила кредит (позику) від МФО;

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Розрахунки з нерезидентами

2³) операцій з повернення нерезиденту попередньої оплати (авансового платежу), отриманої(ого) резидентом на його поточний рахунок у банку в Україні після 23 лютого 2022 року за укладеним з нерезидентом договором з купівлі-продажу товару, у зв'язку з невиконанням резидентом зобов'язань за цим договором;

<...>

8) розрахунків (оплати вартості товарів, робіт та послуг) за кордоном з використанням електронних платіжних засобів (за винятком розрахунків, що здійснюються з використанням коду категорії торговця - 6211) або використання за кордоном електронних платіжних засобів для отримання готівкових коштів.

За п. 14 Постанови № 18 виплатити дивіденди будь-якому нерезиденту наразі не вдасться...

Розрахунки з нерезидентами

Заборони – п. 17 Положення № 18:

Уповноваженим установам забороняється здійснювати будь-які валютні операції:

- 1) з використанням російських рублів та білоруських рублів;
- 2) учасником яких є юридична або фізична особа, яка має місцезнаходження (zareestrovana/postiyno prozhyvaє) в Російській Федерації або в Республіці Білорусь;
- 3) для виконання зобов'язань перед юридичними або фізичними особами, які мають місцезнаходження (zareestrovana/postiyno prozhyvaє) в Російській Федерації або в Республіці Білорусь.

Згідно з постановою КМУ від 03.03.2022 р. № 187 мораторій на виконання зобов'язань перед громадянами рф, юрособами рф і особами, кінцевим бенефіціаром (10% і більше) володіє рф, громадянин рф (окрім тих, що на законних підставах проживають в Україні) чи юрособа рф.

Розрахунки з нерезидентами

14² Постанови № 18

Граничні строки розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів становлять **90 календарних днів** та застосовуються до операцій, здійснених з 05 квітня 2022 року.

Не поширюються на операцію з експорту, імпорту товарів (уключаючи незавершені розрахунки за операцією), сума якої (в еквіваленті за офіційним курсом гривні до іноземних валют, установленим Національним банком України на дату здійснення операції) є меншою, ніж розмір, передбачений [статтею 20](#) Закону України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення" (далі - незначна сума), крім дроблення операцій з експорту товарів або дроблення валютних операцій.

Незначна сума – еквівалент 400 тис. грн.

АКТИВИ

- Запаси (товари, сировину тощо) втрачено через збройну агресію РФ: які спеціальні правила передбачає ПКУ та чи потрібно для цього обов'язково провести інвентаризацію.
- Активи (ОЗ, нематактиви, запаси) на непідконтрольній території: чи можна списати. Амортизувати чи ні ОЗ, нематактиви? Проводити зменшення корисності? Які рекомендації Мінфіну.
- Основні засоби пошкоджені: часткова ліквідація, ліквідація, відновлення. Оцінка збитків.
- Авто «мобілізовано»: як відобразити в обліку.
- Авто відчужено на потреби армії: які наслідки.

Втрата запасів через збройну агресію рф

Запаси (товари, сировину тощо) втрачено через збройну агресію рф: які спеціальні правила передбачає ПКУ та чи потрібно для цього обов'язково провести інвентаризацію.

У випадку втрати (крадіжки, знищення тощо) майна – **інвентаризація обов'язкова.**

Проведення інвентаризації є обов'язковим, зокрема:

- у разі встановлення фактів крадіжок або зловживань, псування цінностей (на день встановлення таких фактів) в обсязі, визначеному керівником підприємства
- у разі техногенних аварій, пожежі чи стихійного лиха (**на день після закінчення явищ**) в обсязі, визначеному керівником підприємства

п. 7 р. І [Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженого наказом Мінфіну від 02.09.2014 № 879](#)

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Втрата запасів через збройну агресію рф

Коли проводиться інвентаризація?

Підприємства, що знаходяться на тимчасово окупованій території та/або на території проведення антитерористичної операції (або їх структурні підрозділи (відокремлене майно) перебувають на зазначених територіях), проводять інвентаризацію у випадках, обов'язкових для її проведення, тоді, **коли стане можливим забезпечити безпечний та безперешкодний доступ уповноважених осіб до активів, первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку, в яких відображені зобов'язання та власний капітал цих підприємств.**

п. 8 р. I [Положення № 879](#)

Зазначені підприємства зобов'язані провести інвентаризацію **станом на 01 число місяця, що настає за місяцем, у якому зникли перешкоди доступу до активів, первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку,** та відобразити результати інвентаризації в бухгалтерському обліку відповідного звітного періоду. Тож основою для фіксації підприємством фактів псування, пошкодження, знищення майна будуть **документи з інвентаризації (інвентаризаційні описи, звіряльні відомості, протокол).**

Окремий інвентаризаційний опис на непридатні і зіпсовані запаси із зазначенням ступеня непридатності, характеру псування, пропозицій по уцінці, списанню або можливості використання цих предметів у господарській діяльності.

Втрата запасів через збройну агресію рф

Бухоблік

Дт 947 Кт 20, 26, 28

Сума збитків – Дт 072

п. 27 НП(С)БО 9, п. 20 НП(С)БО 16
п. 5.7 Методрекомендацій № 2

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Втрата запасів через збройну агресію рф

Бухоблік

У разі, якщо передані на відповідальне зберігання запаси витрачені зберігачем запасів, власник таких запасів їх первісну вартість списує з рахунків обліку запасів з включенням до інших операційних витрат за дебетом субрахунку 947 "Нестачі і втрати від псування цінностей" і внесенням даних до позабалансового субрахунку 072 "Невідшкодовані нестачі і втрати від псування цінностей". На підставі документів про задоволення позову або інших документів досудового врегулювання, що свідчать про досягнення згоди щодо відшкодування втрат, власник запасів визнає дебіторську заборгованість та інші операційні доходи за кредитом субрахунку 716 "Відшкодування раніше списаних активів" з одночасним виключенням даних з позабалансового субрахунку 072 "Невідшкодовані нестачі і втрати від псування цінностей".

Зберігач запасів у разі витрачання (використання) запасів, прийнятих на зберігання, їх вартість відображає за дебетом рахунків обліку відповідних запасів і кредиту рахунків обліку поточних зобов'язань.

Втрата запасів через збройну агресію рф

Податок на прибуток

Різниць з податку на прибуток немає (при цьому незалежно в межах норм природного убутку списання, чи понад норми).

Отже, витрати від списання вартості зіпсованих товарно-матеріальних цінностей, сформовані платником податку згідно з правилами бухгалтерського обліку, **не передбачають формування різниць** для коригування фінансового результату до оподаткування.

Регулювання питань методології бухгалтерського обліку та фінансової звітності здійснюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку, затверджує національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку в державному секторі, інші нормативно-правові акти щодо ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності (частина друга ст. 6 Закону України від 16 липня 1999 року № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» зі змінами та доповненнями)

ІПК від 08.08.2019 № 3687/6/99-99-15-02-02-15/ІПК

Втрата запасів через збройну агресію рф

Податок на прибуток

«У разі здійснення операцій зі списання вартості зіпсованих товарів на витрати у бухобліку положеннями ПКУ не передбачено різниць для коригування фінрезультату до оподаткування. Отже, такі операції відображаються за правилами бухобліку.

У разі якщо підприємством ухвалено рішення здійснювати списання зіпсованих товарів через створення відповідного резерву (забезпечення) за НПБО або МСФЗ, то у такому випадку виникають різниці за п. 139.1 ст. 139 ПКУ для коригування фінрезультату до оподаткування»

ІПК від 26.07.2019 № 3491/6/99-99-15-02-02-15/ІПК

Лист ДПС від 05.05.2022 № 3781/7/99-00-04-01-03-07

«**врахування у складі витрат** платника податку втрат від псування або знищення його майна внаслідок настання форс-мажорних обставин повинно здійснюватися на підставі відповідних первинних документів, за умови проведення обов'язкової **інвентаризації** відповідно до наявних підстав для такої інвентаризації **та за наявності сертифіката про форс-мажорні обставини** (обставини непереборної сили)»

<https://evp.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/582117.html>

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Втрата запасів через збройну агресію рф

ПДВ

п. 32¹ підрозділу 2 р. XX ПКУ (зміни внесені Законом [№ 2120-IX від 15.03.2022](#))

Тимчасово, протягом дії правового режиму воєнного, надзвичайного стану, не вважаються використаними платником податку в неоподатковуваних податком на додану вартість операціях або операціях, що не є господарською діяльністю платника податку, товари:

- придбані в оподатковуваних податком на додану вартість операціях, **знищені (втрачені) внаслідок дії обставин непереборної сили у період дії воєнного, надзвичайного стану;**

Якби цієї норми не було, то з ПДВ нараховувалися б компенсуючі податкові зобов'язання, якщо при придбанні таких запасів було право на податковий кредит (пп. «г» п. 198.5 ПКУ, [лист ГУ ДФС у Чернігівській області 25.02.2016 р. №661/10/25-01-15-01-09](#)) і оформлялася б зведена податкова накладна не пізніше кінця місяця – тип 13, ознака зведеної – 1, умовний ІПН – 6000000000000

пп. 69.29 підрозділу 10 р. XX ПКУ (зміни внесені Законом [№ 2260-IX від 12.05.2022](#))

Суми податку на додану вартість, включені до складу податкового кредиту при здійсненні операцій з придбання товарів, які у подальшому були знищені (втрачені) внаслідок дії обставин непереборної сили у період дії воєнного стану, не включаються до обрахунку суми бюджетного відшкодування та зараховуються до складу податкового кредиту наступного звітного (податкового) періоду до її повного погашення".

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Втрата запасів через збройну агресію рф

ПДВ

ЗІР 101.15 <https://zir.tax.gov.ua/main/bz/view/?src=ques&id=30680>

Питання

2022В Чи нараховуються податкові зобов'язання та коригується податковий кредит при знищенні (втраті) під час дії правового режиму воєнного, надзвичайного стану, а також при передачі в державну чи комунальну власність, у т. ч. на користь добровольчих формувань територіальних громад, та надані на користь інших осіб для потреб забезпечення оборони України товарів, придбаних з ПДВ?

Відповідь

Коротка:

При знищенні (втраті) під час дії правового режиму воєнного, надзвичайного стану товарів, придбаних з ПДВ, як до запровадження дії правового режиму воєнного, надзвичайного стану, так і в період його дії, а також при передачі в державну чи комунальну власність, у т. ч. на користь добровольчих формувань територіальних громад, та надані на користь інших осіб для потреб забезпечення оборони України податкові зобов'язання з ПДВ не нараховуються та податковий кредит, сформований при їх придбанні, не коригується.

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Втрата запасів через збройну агресію рф

ПДВ

Для воєнного стану спрощена процедура засвідчення форс-мажору – лист ТПП <https://ucci.org.ua/press-center/ucci-news/protsedura-zasvidchennia-fors-mazhornikh-obstavin-z-28-02-2022>

Але лист ДПС від 05.05.2022 № 3781/7/99-00-04-01-03-07
<https://evp.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/582117.html>

«врахування у складі витрат платника податку втрат від псування або знищення його майна внаслідок настання форс-мажорних обставин повинно здійснюватися на підставі відповідних первинних документів, за умови проведення обов'язкової **інвентаризації** відповідно до наявних підстав для такої інвентаризації та за наявності **сертифіката про форс-мажорні обставини** (обставини непереборної сили)»

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Втрата запасів через збройну агресію рф

Втрата підакцизних товарів

На акцизних складах, які є частково зруйнованими та розташовані в районах проведення бойових дій або на тимчасово окупованих територіях збройними формуваннями Російської Федерації, облік пального та спирту етилового здійснюватиметься **на підставі даних інвентаризації, проведеної після закінчення зазначених у цьому пункті подій**

п. 69.13 підрозділу 10 розд. XX ПКУ, завдяки змінам, внесеним Законом № 2120

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Втрата запасів через збройну агресію рф

Втрата підакцизних товарів

За загальними правилами нестача, втрата ПММ суб'єктами господарювання роздрібної торгівлі підакцизних товарів вважаються проданими безпосередньо громадянам та іншим кінцевим споживачам для їх особистого некомерційного використання.

пп. 14.1.212 ПКУ

Ця норма не застосовується до випадків, передбачених п. 216.3 ПКУ.

А серед цих винятків з п. 216.3 ПКУ податкове зобов'язання щодо втраченого підакцизного товару (продукції) не виникає, якщо, зокрема, платник податку документально зафіксував ці втрати та надав контролюючим органам необхідні докази того, що відповідний підакцизний товар (продукцію) утрачено внаслідок аварії, пожежі, повені чи інших форс-мажорних обставин і його використання на митній території України є неможливим

пп. «а» п. 216.3 ПКУ

Для воєнного
стану спрощена
процедура
засвідчення
форс-мажору –
лист ТПП

[https://ucci.org.ua/
press-center/ucci-
news/protsedura-
zasvidchennia-
fors-mazhornikh-
obstavin-z-28-02-
2022](https://ucci.org.ua/press-center/ucci-news/protsedura-zasvidchennia-fors-mazhornikh-obstavin-z-28-02-2022)

Чи
сертифікат???

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Втрата запасів через збройну агресію рф

Втрата підакцизних товарів

Податківці роз'яснюють: на втрачене ПММ потрібно оформити акцизну накладну (код операції для складання в одному примірнику 2) та зареєструвати її після завершення дії воєнного стану
новина ГУ ДПС у Чернівецькій області
<https://cv.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/576794.html>

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Втрата запасів через збройну агресію РФ

Втрата підакцизних товарів

ЗІР 114.10 <https://zir.tax.gov.ua/main/bz/view/?src=ques&id=30651>

Питання

2022В Які податкові наслідки мають операції з втрати пального внаслідок військової агресії Російської Федерації?

Відповідь

Коротка:

Втрати пального внаслідок військової агресії Російської Федерації, підлягають відображенню на підставі первинних документів, складених відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

На обсяги такого пального платниками акцизного податку з реалізації пального складаються акцизні накладні на обсяги втраченого пального, які підлягають подальшій реєстрації після завершення дії воєнного стану.

Повна:

У випадку, якщо пальне втрачене, зіпсоване, знищене, в тому числі в наслідок аварії, пожежі, повені, інших форс-мажорних обставин, відповідно до п.п. 216.3 ст. 216 Податкового кодексу України від 02 грудня 2010 року № 2755-VI зі змінами і доповненнями (далі – ПКУ) суб'єкти господарювання, які є платниками акцизного податку з реалізації пального, зобов'язані скласти акцизну накладну на такі операції (код операції для складання в одному примірнику 2).

Що стосується відображення суб'єктами господарювання операцій із втрати пального внаслідок військової агресії Російської Федерації, то такі операції підлягають відображенню на підставі первинних документів, складених відповідно до Закону України від 16 липня 1999 року № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та з урахуванням положень ст. 231 ПКУ (на обсяги пального, зокрема, зіпсованого, знищеного, в тому числі внаслідок аварії, пожежі, повені, інших форс-мажорних обставин платниками акцизного податку з реалізації пального складаються також акцизні накладні на обсяги втраченого пального, які підлягають подальшій реєстрації після завершення дії воєнного стану).

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Втрата запасів через збройну агресію рф

Втрата підакцизних товарів

Якщо ваше підприємство не було платником акцизного податку, то втрата ПММ не робить підприємство платником акцизу.

Втрата пального не є його реалізацією, це лише об'єкт оподаткування для платників акцизного податку.

Таким чином, якщо платник не підпадає під визначення платника акцизного податку, то норма пп. 213.1.6 ПКУ на нього не поширюється.

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Активи на непідконтрольній території

Активи (ОЗ, нематактиви, запаси) на непідконтрольній території: чи можна списати. Амортизувати чи ні ОЗ, нематактиви? Проводити зменшення корисності? Які рекомендації Мінфіну.

Наразі ці об'єкти знаходяться не під контролем підприємства.

Чи відповідає він тоді узагалі визначенню активу?

Контрольованим є ресурс, вигоди від використання якого, як очікується, будуть надходити підприємству, та підприємство може обмежити доступ іншим до цих вигід

лист Мінфіну від 04.10.2010 № 31-34020-20-10/26573

Допоки немає можливості провести інвентаризацію щоб судити про наявність та стан такого активу списати його з балансу підприємство не вправі

п. 8 Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене наказом Мінфіну від 02.09.2014 № 879

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Активи на непідконтрольній території

Лист Мінфіну від 19.06.2014 № 31-11410-08-10/15462

«Об'єкти, які перебувають на тимчасово окупованій території України, **мають обліковуватись у складі активів підприємства**. Одночасно підприємство має оцінити негативний вплив змін у економічному і правовому середовищі та визнати **суми втрат від зменшення корисності щодо зазначених об'єктів**».

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Активи на непідконтрольній території

Чи амортизувати ОЗ, які знаходяться на непідконтрольній території?

Підхід ДПС – не амортизувати

ЗІР 102.05 <https://zir.tax.gov.ua/main/bz/view/?src=ques&id=28647>:

«Основні засоби, до яких немає доступу через їх перебування на території проведення антитерористичної операції (операції об'єднаних сил) та які відповідно не використовуються платником податку у господарській діяльності, не підлягають амортизації у податковому обліку».

На практиці: щодо таких об'єктів проводиться зменшення корисності, типово – до рівня ліквідаційної вартості, і відповідно нарахування амортизації відсутню, бо ліквідаційна вартість не амортизується.

Нагадаємо: зменшення корисності – це не зміна первісної вартості (не є переоцінкою), а пов'язане з «збільшенням» суми зносу: **Дт 972 Кт 131**.

Підприємства, які працюють з податковими різницями – мають різниця за зменшенням корисності (п. 138.1 ПКУ).

Активи на непідконтрольній території

Бухгалтерський облік зменшення корисності ОЗ (який раніше не переоцінювався)

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	Відображено зменшення корисності об'єкта ОЗ	972	131	100 000
2	Відобрежено відновлення корисності об'єкта, в межах зменшення корисності, раніше віднесеної на витрати, входять до складу інших доходів звітного періоду з одночасним зменшенням суми зносу такого об'єкта	131	742	30 000

Активи на непідконтрольній території

Різниця з податку на прибуток у разі зменшення корисності ОЗ
для тих, хто використовує різниці

Фінансовий результат до оподаткування:	
збільшують на суму (п. 138.1 ПКУ):	зменшують на суму (п. 138.2 ПКУ):
- на суму втрат від зменшення корисності, включену до витрат звітного періоду	- на суму вигід від відновлення корисності в межах раніше віднесених на витрати втрат від зменшення корисності (тобто зменшити на суму, включену до доходів звітного періоду)
ряд. 1.1.1.1 додатка РІ до декларації	ряд. 1.2.1.2 додатка РІ до декларації

Зменшення корисності земельної ділянки відображається для цілей податкового обліку за правилами бухобліку, без усяких коригувань. Бо земля не підпадає під визначення податкових ОЗ

ІПК ГНС от 05.05.2021 № 1854/ІПК/99-00-21-02-02-06

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Активи на непідконтрольній території

ПДВ

ОЗ, які припинили експлуатувати через відсутність діяльності на певний період - визнавати умовне постачання і нараховувати ПДВ у цьому випадку не потрібно

ІПК ДПС від 23.03.2020 р. № 1195/6/99-00-07-03-02-06/ІПК

Застереження!

Якщо проводите зменшення корисності до залишкової (балансової) = 0 грн, і при цьому актив перебуває на балансі, податківці при перевірках розглядають як списання з балансу з відповідними податковими наслідками (як при ліквідації ОЗ – хочуть бачити нарахування ПЗ з ПДВ; для запасів – компенсуючі ПДВ, якщо на вході було право на ПК з ПДВ (бо використані не в госпдіяльності). А про втрату свідчення ще немає, щоб списати по процедурі втрати...

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Пошкодження ОЗ

Основні засоби пошкодження: часткова ліквідація, ліквідація, відновлення. Оцінка збитків.

Якщо є факти псування, пошкодження, руйнування тощо майна підприємства, яка перебуває у його власності чи іншому законному користуванні (зокрема, оренді) – це підстава для проведення інвентаризації.

Адже проведення інвентаризації є обов'язковим, зокрема:

- у разі встановлення фактів крадіжок або зловживань, псування цінностей (на день встановлення таких фактів) в обсязі, визначеному керівником підприємства
- у разі техногенних аварій, пожежі чи стихійного лиха (на день після закінчення явищ) в обсязі, визначеному керівником підприємства

п. 7 р. І [Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженого наказом Мініну від 02.09.2014 № 879](#)

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Пошкодження ОЗ

Коли проводиться інвентаризація?

Підприємства, що знаходяться на тимчасово окупованій території та/або на території проведення антитерористичної операції (або їх структурні підрозділи (відокремлене майно) перебувають на зазначених територіях), проводять інвентаризацію у випадках, обов'язкових для її проведення, тоді, **коли стане можливим забезпечити безпечний та безперешкодний доступ уповноважених осіб до активів, первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку, в яких відображені зобов'язання та власний капітал цих підприємств.**

п. 8 р. I [Положення № 879](#)

Зазначені підприємства зобов'язані провести інвентаризацію **станом на 01 число місяця, що настає за місяцем, у якому зникли перешкоди доступу до активів, первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку,** та відобразити результати інвентаризації в бухгалтерському обліку відповідного звітного періоду.

Тож основою для фіксації підприємством фактів псування, пошкодження, знищення майна будуть документи з інвентаризації.

Пошкодження ОЗ

Інвентаризаційні документи

Окремі інвентаризаційні описи складаються на основні засоби, які не придатні до експлуатації і не підлягають відновленню.

Висновки щодо виявлених розбіжностей між фактичною наявністю активів і зобов'язань з даними бухгалтерського обліку, зазначені в порівняльних відомостях і пропозиціях по їх врегулюванню, відображаються інвентаризаційною комісією в протоколі, який складається після закінчення інвентаризації та передається на розгляд і затвердження керівнику підприємства. Протокол затверджується протягом 5 робочих днів.

+ Акт списання ОЗ, Акт часткової ліквідації ОЗ і т.п.

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Пошкодження ОЗ

Зразок

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «КАВА»
(підприємство)

Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ: 1 2 3 4 5 6 7 8

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор
(керівник підприємства)
Роман Роман РОМАН
(підпис, ім'я, прізвище)
«18» квітня 2022 р.

Акт списання основних засобів (часткової ліквідації)
м. Ірпінь
(місце складання)

Назва об'єкта	Номер паспорта	Інвентарний (номенклатурний) номер	Дата введення в експлуатацію (місяць, рік)	Номер документа	Дата складання	Первісна (переоцінена) вартість	Знос	Ліквідаційна вартість
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Склад № 2	66-ро	10343567	травень 2014 року	78	08.04.2022	5600000,00	1000000,00	10000,00

Комісія, призначена наказом (розпорядженням) від «12» квітня 2022 р. № 123 на підставі наказу керівника ТОВ «КАВА» «14» квітня 2022 р. № 134 здійснила огляд об'єкта, який знаходиться вул. Лісова, 36, м. Ірпінь (місце знаходження об'єкта) та обліковується у матеріально відповідальній особі менеджера Дмитра БАБАКА (посада, ім'я та прізвище).

Коротка характеристика об'єкта цегляна двоповерхова будівля складу загальною площею 1000 кв. м.

У результаті огляду комісія встановила:

- Маса об'єкта за паспортом -
- Наявність дорогоцінних металів немає
- Технічний стан та причина списання повне фізичне руйнування складу, здійснювати ремонт та/або поліпшення економічно не доцільно

Висновок комісії будівля Складу № 2 підлягає списанню у зв'язку з неможливістю подальшої експлуатації

При частковій ліквідації інформація про об'єкт, що залишається в експлуатації:

Інвентарний (номенклатурний) номер	Первісна (переоцінена) вартість після часткової ліквідації об'єкта	Знос після часткової ліквідації об'єкта
1	2	3
-	-	-

Зміна в характеристиці об'єкта після часткової ліквідації
-

Перелік документації, що додається паспорт будівлі, технічні характеристики, наказ про введення в експлуатацію

Примітка -

Голова комісії заступник директора Лисиця Олеся ЛИСИЦЯ
(посада) (підпис) (ім'я, прізвище)

Члени комісії провідний інженер Дудар Кирило ДУДАР
(посада) (підпис) (ім'я, прізвище)

бухгалтер Сметова Зоя СМЕТОВА
(посада) (підпис) (ім'я, прізвище)

головний бухгалтер Золота Ольга ЗОЛОТА
(посада) (підпис) (ім'я, прізвище)

Розрахунок результатів списання об'єкта:

Витрати, пов'язані з ліквідацією		Цінності, отримані від ліквідації об'єкта				
дата, номер, назва документа	сума	дата, номер, назва документа	вид цінностей	кількість	вартість	сума
1	2	3	4	5	6	7
акт виконаних робіт від 16.04.2022 № 45	50 000, 00	-	-	-	-	-

Результати списання понесено витрати на ліквідацію в сумі п'ятдесят тисяч грн. 00 коп.

Відмітка бухгалтерської служби про відображення у регістрах бухгалтерського обліку:

Назва облікового регістру	За дебетом рахунку (субрахунку, коду аналітичного обліку)	За кредитом рахунку (субрахунку, коду аналітичного обліку)	Сума
Журнал 4	131	103	1000000,00
Журнал 5А	976	103	4600000,00

Особа, яка відобразила господарську операцію в бухгалтерському обліку Боровик бухгалтер, Оксана БОРОВИК
(підпис) (посада, ім'я та прізвище)

«18» квітня 2022 р.

Головний бухгалтер Золота Ольга ЗОЛОТА
(підпис) (ім'я та прізвище)

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Пошкодження ОЗ

Інформування правоохоронних органів

На окупованих територіях Запорізької області відбувається захват та знищення рашистами сільськогосподарської техніки.

На даний час ще не розроблено чіткого алгоритму повернення втраченої сільськогосподарської техніки з окупованих територій в умовах воєнного стану. Тому пропонуємо всім сільгосптоваровиробникам звертатися до правоохоронних органів за телефоном 102 для фіксації звернень (заяв) щодо втраченої техніки.

[Запорізька обласна державна адміністрація](#)

Звернутися до місцевого відділення поліції із заявою про відкриття кримінального провадження за фактом руйнування чи пошкодження чи розграбування майна, транспортного засобу. У відповідь представники поліції мають надати витяг з Єдиного Реєстру Досудових Розслідувань про відкриття провадження.

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Пошкодження ОЗ

Документи компетентних органів

Якщо майно згоріло, то необхідно звернутися із заявою в довільній формі до місцевого підрозділу МНС для складання акту про пожежу за формою, встановленою [Наказом МВС України від 14.06.2017 р. № 503](#).

Не зайвим буде звернутися до органів місцевої влади і місцевого самоврядування з заявою про складання акту обстеження майна, зруйнованого (пошкодженого) внаслідок надзвичайної ситуації воєнного характеру, спричиненої збройною агресією Російської Федерації, форму якого затверджено постановою КМУ від 18.12.2013 р. № 947 (в редакції від 02.09.2020 року). Форма заяви міститься за посиланням <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/947-2013-%D0%BF#n145> (Додаток 2). Передбачено для житлової нерухомості, але в цих умовах не зайвим буде й для підприємств.

Пошкодження ОЗ

Документи компетентних органів

КМУ постановою від 19.04.2022 р. № 474 затвердив Порядок виконання робіт з демонтажу об'єктів, пошкоджених або зруйнованих внаслідок надзвичайних ситуацій, воєнних дій або терористичних актів.

Дія Порядку № 474 поширюється на **демонтаж об'єктів будь-якого призначення** незалежно від класу наслідків та форми власності, крім об'єктів оборонного і спеціального призначення, об'єктів культурної спадщини та об'єктів, на які поширюється дія Закону України від 08.02.95 р. № 39/95-ВР «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку».

У додатку до Порядку № 474 наведено форму **Акту про демонтаж**.

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Пошкодження ОЗ

Бухгалтерський облік ліквідації ОЗ

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	Списано залишкову вартість ОЗ, що ліквідується	976	10, 11	100 000
2	Списано суму зносу	131, 132	10,11	30 000
3	Відображено послуги з демонтажу	976	685	6 000
4	Оприбутковано матеріали, отримані після ліквідації ОЗ	209	746	1 000
5	Відображено суму збитків	072	-	140 000

Пошкодження ОЗ

Різниця з податку на прибуток при ліквідації ОЗ для тих, хто використовує різниці

Фінансовий результат до оподаткування:	
збільшують на суму (п. 138.1 ПКУ):	зменшують на суму (п. 138.2 ПКУ):
- залишкової вартості об'єкта визначеної відповідно до положень (стандартів) бухгалтерського обліку Тобто на БУХГАЛТЕРСЬКУ залишкову вартість	- залишкової вартості об'єкта визначеної за правилами податкового обліку Тобто на ПОДАТКОВУ залишкову вартість
ряд. 1.1.2 додатка РІ до декларації	ряд. 1.2.2 додатка РІ до декларації

У разі ліквідації **невиробничих (тобто негоспдіяльних) основних засобів** їх залишкова бухгалтерська вартість збільшує бухфінрезультат до оподаткування. Сум, що зменшує бухфінрезультат до оподаткування при ліквідації негоспдіяльних основних засобів немає.

Пошкодження ОЗ

Різниці з податку на прибуток при ліквідації ОЗ, який амортизувався за прискореними правилами
для тих, хто використовує різниці

У разі недотримання визначених вимог до закінчення періоду нарахування прискореної амортизації з п. 43¹ підрозд. 4 р. ХХ ПКУ у податковому (звітному) періоді, в якому відбувся факт невикористання основних засобів у власній господарській діяльності (податківці говорять і про ліквідацію) або їх продаж, зобов'язаний:

- **збільшити фінансовий результат** до оподаткування **на суму нарахованої прискореної амортизації ОЗ** протягом звітних періодів, в яких здійснювалося нарахування амортизації із застосуванням «прискорених» строків;
- **зменшити фінансовий результат** до оподаткування **на суму розрахованої амортизації таких ОЗ** відповідно до загальних правил з п. 138.3 ПКУ за відповідні звітні періоди.

Пошкодження ОЗ

Різниці з податку на прибуток при ліквідації ОЗ, який амортизувався за прискореними правилами
для тих, хто використовує різниці

Приклад

Підприємство у серпні 2021 року ввело в експлуатацію автомобіль. На підставі п. 43¹ підрозд. 4 р. ХХ ПКУ воно прийняло рішення вдатися до прискореної амортизації.

Первісна вартість — 460 000 грн, ліквідаційна вартість — 40 000 грн.

Отже, амортизована вартість дорівнює 420 000 грн (460000 – 40000).

Строк корисного використання, установлений у бухобліку, – 4 роки. Метод амортизації – прямолінійний.

У квітні 2022 року автомобіль ліквідовано. Тобто через 7 місяців після місяця введення його в експлуатацію (до закінчення 2-річного мінімального строку з п. 43¹ підрозд. 4 р. ХХ ПКУ).

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Пошкодження ОЗ

Різниці з податку на прибуток при ліквідації ОЗ, який амортизувався за прискореними правилами
для тих, хто використовує різниці

	У податковому обліку	
	збільшити фінрезультат до оподаткування на суму нарахованої амортизації за прискореним варіантом з п. 43 ¹ підрозд. 4 розд. XX ПКУ	зменшити фінрезультат до оподаткування на суму нарахованої амортизації, виходячи з мінімального строку корисного використання з пп. 138.3.3 ПКУ
Розрахунок	1) місячна сума: $420\,000 : 2 : 12 = 17\,500$ грн; 2) сума амортизації до періоду порушення: $17\,500 \times 7 \text{ міс.} = 122\,500$ грн	1) місячна сума: $420\,000 : 5 : 12 = 7\,000$ грн; 2) сума амортизації до періоду порушення, яка була б за стандартного варіанта: $7\,000 \times 7 \text{ міс.} = 49\,000$ грн
Загальна сума, грн	122 500	49 000

Пошкодження ОЗ

ПДВ у разі ліквідації ОЗ

Ліквідація ОЗ – це постачання товарів.

Абз. «д» пп. 14.1.191 ПКУ

База нарахування

База нарахування – звичайна ціна, але не нижче балансової вартості на момент ліквідації.

п. 189.9 ПКУ

Податківці говорять про ринкову вартість, але не нижче балансової.

лист ДФСУ від 15.11.2016 р. № 12129/Т/99-99-15-03-02-15

лист МГУ ДФС – ЦО з ОВП у листі від 12.03.2016 р. № 5320/10/28-10-06-11

У п. 32¹ підрозділу 2 р. **ХХ ПКУ** (зміни внесені Законом [№ 2120-IX від 15.03.2022](#)) є спеціальні правила щодо знищення (втрати) товарів через збройну агресію рф. Та вони стосуються ненарахування компенсуючих ПЗ. **Щодо ОЗ не діють**

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Пошкодження ОЗ

ПДВ у разі ліквідації ОЗ

Винятки, коли ПДВ не нараховують при ліквідації:

- у зв'язку з їх **знищенням** або руйнуванням унаслідок дії обставин непереборної сили;
- коли така ліквідація здійснюється **без згоди платника податку**, у т.ч. у разі викрадення;
- коли платник податку **надає контролюючому органу відповідний документ про знищення, розібрання чи перетворення необоротних активів в інший спосіб, унаслідок чого необоротний актив не може використовуватися за первісним призначенням.**

Пошкодження ОЗ

Підтвердження знищення, руйнування чи викрадення основних засобів

Причина	Документ
Знищення у зв'язку з обставинами непереборної сили	сертифікат Торгово-промислової палати України, який засвідчує факт настання обставин непереборної сили (форс-мажору), отриманий відповідно до Закону України «Про торгово-промислові палати в Україні» від 02.12.1997 р. № 671/97-ВР
Пожежа	акт, що засвідчує факт пожежі , складений згідно з положеннями Порядку обліку пожеж та їх наслідків, затвердженого постановою КМУ від 26.12.2003 р. № 2030, що підписується комісією, до складу якої входить не менш як три особи, у т.ч. представник територіального органу ДСНС України, представник адміністрації (власник) об'єкта, потерпілий
Знищення	дані (витяг) із відповідного реєстру про припинення права власності на основні засоби в разі їх повного знищення згідно з порядком, визначеним ст. 349 ЦКУ
Крадіжка	витяг із Єдиного реєстру досудових розслідувань , що засвідчує факт реєстрації відомостей про кримінальне правопорушення, отриманий у порядку, установленому Кримінальним процесуальним кодексом України, у разі викрадення основних засобів
Інші обставини знищення	інші документи, що відповідно до законодавства підтверджують факт знищення, зруйнування, викрадення основних виробничих або невиробничих засобів

Для воєнного стану спрощена процедура засвідчення форс-мажору – лист ТПП
<https://ucci.org.ua/press-center/ucci-news/protsedura-zasvidchennia-fors-mazhorkh-obstavin-z-28-02-2022>

[Узагальнююча консультація, затверджена наказом Мінфіну від 03.08.2018 р. № 673](#)

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Пошкодження ОЗ

ПДВ у разі ліквідації ОЗ

Платник ПДВ не нараховує ПДВшних зобов'язань (у т.ч., компенсуючі податкові зобов'язання за п. 198.5 ПКУ) у разі подання податківцям акта на списання основних засобів, складеного постійно діючою на підприємстві комісією (Узагальнююча консультація № 673):

- **за типовою формою**, установленною наказом Мінстату України «Про затвердження типових форм первинного обліку» від 29.12.1995 р. № 352 (**типові форми скасовано наказом № 266, можна використовувати типову форму з наказу Мінфіну від 13.09.2016 № 818**),

або

- **за довільною формою** за умови, якщо такий документ міститиме всю необхідну інформацію, яка дозволяє ідентифікувати операцію, та матиме всі реквізити первинного документа.

Пошкодження ОЗ

Оцінка збитків

Розмір витрат на відновлення матцінностей (збитків) визначають відповідно до Порядку визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей, затвердженого постановою КМУ від 22.01.1996 № 116.

При оцінці розміру збитків, керуються Методикою оцінки майна затвердженою постановою КМУ від 10.12.2003 № 1891, яка пропонує два варіанти оцінки:

- проведення незалежної оцінки залученим експертом (п. 82 Методики № 1891): проводять на принципах, визначених пп. 4–10 Нацстандарту № 1;
- проведення стандартизованої оцінки (п. 88 Методики № 1891), якщо немає вихідних даних про пошкоджене майно до та після його розкрадання (нестачі, знищення, псування), крім даних бухгалтерського обліку, а також якщо виконавець оцінки не може особисто оглянути таке майно. Оцінку проводять комісійно й за результатами складають акт оцінки збитків (додаток 15 до Методики № 1891).

Оцінюють реальні збитки, що є наслідком розкрадання, нестачі, знищення, псування колісних транспортних засобів, згідно з Методикою товарознавчої експертизи та оцінки дорожніх транспортних засобів, затвердженою наказом [Мінюсту, Фонду державного майна](#) від 24.11.2003 № 142/5/2092.

Пошкодження ОЗ

Оцінка збитків

[Проект \(№ 7193 від 22.03.2022\) «Про державну реєстрацію збитків, завданих внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України»](#)

В мовах правового режиму воєнного стану розмір збитку, що завданий постраждалому суб'єкту внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України, визначається шляхом стандартизованої оцінки у випадках та за методикою, що затверджується Кабінетом Міністрів України, та **шляхом проведення незалежної оцінки збитків** відповідно до Закону України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні».

Звіти про оцінку, акти оцінки заноситимуться до Державного реєстру збитків.

Власником та держателем Державного реєстру збитків стане держава в особі Фонду державного майна України. Реєстрація звітів про оцінку (актів оцінки) здійснюватиметься безоплатно.

Реєстрації підлягатимуть звіти про оцінку, що складені на замовлення постраждалих суб'єктів, спадкоємців таких суб'єктів, осіб, які замовляють оцінку майна за дорученням зазначених осіб, а також на замовлення органів державної влади або місцевого самоврядування.

Пошкодження ОЗ

Оцінка збитків

[Порядок визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації, затверджений Постановою КМУ від 20.03.2022 № 326.](#)

Ним визначено лише напрями, за якими будуть розроблені методики для оцінки шкоди і втрат, завданих агресією РФ.

Напрямок «економічні втрати підприємств» включатиме втрати підприємств усіх форм власності внаслідок знищення та пошкодження їх майна, а також упущену вигоду від неможливості чи перешкод у провадженні господарської діяльності. Розробити та затвердити такі методики відповідні міністерства повинні протягом 6 місяців.

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Пошкодження ОЗ

Оцінка збитків

Економічні втрати підприємств — напрям включає втрати підприємств усіх форм власності внаслідок знищення та пошкодження їх майна, а також упущену вигоду від неможливості чи перешкод у провадженні господарської діяльності.

Основні показники, які оцінюються:

- вартість втраченого, знищеного чи пошкодженого майна державних підприємств;
- вартість втраченого, знищеного чи пошкодженого майна підприємств недержавної форми власності;
- упущена вигода державних підприємств;
- упущена вигода підприємств недержавної форми власності;
- втрати державних підприємств від неоплачених товарів, робіт та послуг, наданих та спожитих на тимчасово окупованих територіях;
- втрати підприємств недержавної форми власності від неоплачених товарів робіт та послуг, наданих та спожитих на тимчасово окупованих територіях.

Визначення шкоди та збитків підприємств здійснюється відповідно до методики, затвердженої спільним наказом Мінекономіки та Фонду державного майна, за погодженням з Мінреінтеграції.

[Порядок визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації, затверджений Постановою КМУ від 20.03.2022 № 326](#)

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Пошкодження ОЗ

Повідомлення про пошкоджене майно

Постанова КМУ «Про збір, обробку та облік інформації про пошкоджене та знищене нерухоме майно внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією Російської Федерації» від 26.03.2022 р. № 380.

Уряд [постановою від 29 квітня 2022 р. № 505](#) доручив Міністерству інфраструктури до кінця липня створити та запустити **Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією російської федерації**. Постанова набирає чинності з 27 травня 2022 року, за винятком окремих змін

Пошкодження ОЗ

Повідомлення про пошкоджене майно

Інформаційне повідомлення може бути подане до Реєстру самостійно, через адміністратора центру надання адміністративних послуг або нотаріуса.

Повідомлення:

- 1) організаційно-правова форма, найменування юридичної особи;
- 2) ідентифікаційний код згідно з ЄДРПОУ;
- 3) контактні дані особи (номер телефону, адреса електронної пошти);
- 4) відомості про нерухоме майно:

тип нерухомого майна;

загальну площу нерухомого майна (протяжність - для лінійних об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури). У разі відсутності точної інформації щодо загальної площі, протяжності нерухомого майна зазначається орієнтовна площа, протяжність;

адресу (місцезнаходження) нерухомого майна;

інформацію про те, що нерухоме майно є об'єктом культурної спадщини (у разі потреби);

інші технічні характеристики нерухомого майна (за наявності);

форму власності нерухомого майна;

наявність/відсутність статусу пам'ятки культурної спадщини;

- 5) відомості про кількість осіб, що проживали в нерухомому майні (для житлового фонду);

- 6) відомості про пошкодження або знищення нерухомого майна (дата та орієнтовний час настання події, опис пошкодження, зокрема площа або протяжність пошкодженого нерухомого майна, фото-, відеофіксація (за наявності)).

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

«Мобілізоване» авто

Авто «мобілізовано»: як відобразити в обліку

Тимчасове безоплатне залучення ТЗ під час мобілізації

Під час мобілізації задовольняють потреби військових формувань, безоплатно залучаючи транспортні засоби й техніку підприємств, установ та організацій будь-якої форми власності на умовах повернення після оголошення демобілізації

п. 3 Положення про військово-транспортний обов'язок,
затверджене постановою КМУ від 28.12.2000 № 1921

Територіальні центри комплектування та соціальної підтримки, центральні управління чи регіональні органи СБУ, відповідні підрозділи Служби зовнішньої розвідки України залучають ТЗ під час мобілізації на підставі розпоряджень голів МДА

абз. 3 ч. 3 ст. 6 Закону про мобілізацію

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

«Мобілізоване» авто

Оформлення надання у «мобілізацію» авто

Частковий наряд - розпорядчий документ голови місцевої держадміністрації, в якому встановлено під час мобілізації для керівників підприємств, установ та організацій завдання з передачі військовим формуванням **визначених транспортних засобів і техніки**, а також порядок, пункти та строки передачі. Голова місцевої держадміністрації та військовий комісар підписують частковий наряд і скріплюють підписи своїми печатками. Громадянам - власникам транспортних засобів частковий наряд надається у разі введення правового режиму воєнного стану.

абз. 5 п. 2 Положення № 1921

Передання - **Акт приймання-передачі** - форма закріплена додатком 4 до Положення № 1921.

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

«Мобілізоване» авто

Повернення після демобілізації

Мають повернути ТЗ протягом 30 календарних днів з моменту оголошення демобілізації.

Керівник підприємства, ТЗ якого залучали під час мобілізації, має звернутися до військового комісаріату за місцем їх залучення з відповідною заявою. Його повідомляють про строк і пункт повернення ТЗ, що їх визначає військовий комісаріат за погодженням з МДА

пп. 30–32 Положення № 1921

Повернення - **Акт** за формою згідно з додатком 6 до Положення № 1921.

До акта про повернення ТЗ додають **висновок експерта (експертне дослідження) або звіт про оцінку майна (акт оцінки майна)**. Звіт про оцінку майна (акт оцінки майна), складений за результатами її проведення, підлягає рецензуванню відповідно до ст. 13 Закону № 2658

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

«Мобілізоване» авто

Облік тимчасового безоплатного залучення ТЗ

Тимчасове безоплатне залучення транспортного засобу не призводить до списання його з балансу!

Переконані, амортизацію слід і далі нараховувати на ТЗ, який мобілізували.

Дт 977 Кт 131/мобілізовані ТЗ

Однак на практиці типово – виведення з експлуатації та призупинення нарахування амортизації (хоча НП(С)БО 7 не містить такої вимоги)

«Мобілізоване» авто

Тимчасово безоплатно залучені ТЗ – без амортизації

ЗІР 102.05 <https://zir.tax.gov.ua/main/bz/view/?src=ques&id=28647>

Питання

Чи підлягають амортизації у податковому обліку ОЗ, які тимчасово не використовуються у господарській діяльності у зв'язку з простоем або до ОЗ немає доступу через їх перебування на території проведення антитерористичної операції (операції об'єднаних сил)?

Відповідь

Коротка:

Якщо виробничі основні засоби, які призначені для використання у господарській діяльності і нарахування амортизації на такі активи у бухгалтерському обліку протягом періоду тимчасового простою не припиняється, то такі основні засоби підлягають амортизації у податковому обліку.

У разі якщо виробничі основні засоби, які призначені для використання у господарській діяльності платника податку, виведені з експлуатації у зв'язку з тимчасовим простоєм в поточному місяці та введення їх в експлуатацію відбулося у тому ж місяці, то в податковому обліку і в бухгалтерському обліку не припиняється нарахування амортизації на них за цей період.

При цьому не підлягають податковій амортизації відповідно до п.п. 138.3.1 п. 138.3 ст. 138 Податкового кодексу України основні засоби, не призначені для використання в господарській діяльності платника податку (невиробничі), а також ті, що знаходяться на консервації.

Основні засоби, до яких немає доступу через їх перебування на території проведення антитерористичної операції (операції об'єднаних сил) та які відповідно не використовуються платником податку у господарській діяльності, не підлягають амортизації у податковому обліку.

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

«Мобілізоване» авто

Якщо ТЗ пошкоджено - компенсація шкоди

Після демобілізації, **якщо «мобілізований» ТЗ пошкоджено**, щоб отримати компенсацію шкоди, керівник підприємства має подати **заяву до військового комісаріату** за місцем залучення ТЗ.

У заяві зазначається:

- повне найменування,
- місцезнаходження,
- код ЄДРПОУ,
- реквізити банківського рахунку.

До заяви додають акт приймання-передачі, акт про повернення під час демобілізації ТЗ та висновок експерта (експертне дослідження) або звіт про оцінку майна (акт оцінки майна).

Заяву розглядають протягом 10 робочих днів з дати її подання. Строк розгляду заяви може бути продовжений до одного місяця. За результатами розгляду заяви оформлюється висновок про здійснення виплати для компенсації шкоди, завданої ТЗ внаслідок їх залучення під час мобілізації, за формою згідно з додатком 8 до Положення № 1921. Цей висновок складають у 3 примірниках, один з яких передають заявникові, другий — територіальному органу Казначейства, а третій зберігають у військовому комісаріаті

«Мобілізоване» авто

Облік компенсації шкоди

На дату визнання шкоди завданої ТЗ

Дт 375 Кт 715

На дату отримання відшкодування

Дт 311 Кт 375

У податковому обліку наслідки такі ж як у бухобліку.

Компенсація шкоди не оподатковується ПДВ (п. 188.1. ПКУ)

«Мобілізоване» авто

Якщо ТЗ знищено

У разі коли в результаті залучення під час мобілізації транспортний засіб було знищено, **воно знімається з балансового обліку на підставі документів, що підтверджують таке знищення, які видаються військовим формуванням власнику транспортного засобу після оголошення демобілізації.**

Лист Міноборони від 29.01.2015 р. № 322/2/675

На підставі звіту про оцінку майна, на який є рецензія, відшкодовують майнову шкоду
п. 41 Положення № 1921

«Мобілізоване» авто

Облік знищення ТЗ

Наслідки як при ліквідації ОЗ:

Дт 131/мобілізовані Кт 105/мобілізовані – на суму зносу;

Дт 976 Кт 105/мобілізовані – на сумум залишкової вартості.

Компенсація шкоди:

Дт 375 Кт 715 – на суму визнаної шкоди;

Дт 311 Кт 375 – на дату отримання відшкодування

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Відчужене майно

Авто відчужено на потреби армії: які наслідки

- 1) примусове відчуження майна - **позбавлення власника права власності** на індивідуально визначене майно, що перебуває у приватній або комунальній власності та яке переходить у власність держави для використання в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану **за умови попереднього або наступного повного відшкодування його вартості**;
- 2) вилучення майна - позбавлення державних підприємств, державних господарських об'єднань права господарського відання або оперативного управління індивідуально визначеним державним майном з метою його передачі для потреб держави в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану

ч. 1 ст. Закону № 4765

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Відчужене майно

Правила відчуження

Якщо майно перебуває у приватній або комунальній власності, його відчуження здійснюється винятково на платній основі (ст. 23 Закону № 389), а якщо в державній – майно вилучається безоплатно.

У разі порушення вимог або невиконання заходів правового режиму воєнного стану може вилучатися у підприємств, установ і організацій усіх форм власності електронне комунікаційне обладнання, телевізійна, відео- і аудіоапаратура, комп'ютери, а також у разі потреби інші технічні засоби зв'язку (п. 12);

Може вилучатися у підприємств, установ і організацій навчальну та бойову техніку, вибухові, радіоактивні речовини і матеріали, сильнодіючі хімічні та отруйні речовини (п. 15)

ч. 1 ст. 8 Закону № 389

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Відчужене майно

Правила відчуження

Рішення примусово відчужувати або вилучати майно в умовах правового режиму воєнного стану приймає **військове командування** (ст. 4 Закону № 4765).

Військове командування - Головнокомандувач ЗСУ, Командувач об'єднаних сил ЗСУ, командувачі видів та окремих родів військ (сил) ЗСУ, командувачі (начальники) органів військового управління, командири з'єднань, військових частин ЗСУ та інших утворених відповідно до законів України військових формувань

ч. 1 ст. 3 Закону № 389

Це рішення **погоджується** з обласною, районною, Київською міською державною адміністрацією або виконавчим органом відповідної місцевої ради.

У місцевостях, де ведуться бойові дії, примусове відчуження або вилучення майна здійснюється за рішенням військового командування самостійно. Погоджувати його з органами, зазначеними вище, не потрібно.

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Відчужене майно

Документальне оформлення

Примусове відчуження або вилучення майна оформлюється такими документами (ст. 7 Закону № 4765):

- **Акт про примусове відчуження або вилучення майна** – форма затверджена постановою КМУ від 31.10.2012 № 998.
- **Висновок про вартість майна на дату його оцінки.** Оцінку проводять суб'єкти оціночної діяльності – органи державної влади або органи місцевого самоврядування за погодженням із власником майна. У разі відмови або відсутності власника майна зазначені органи мають право проводити таку оцінку самостійно. Тоді висновок про вартість майна оформлюється актом оцінки майна

Відчужене майно

Компенсація вартості

Власник майна має право отримати відшкодування вартості майна, а не зобов'язаний.

Компенсація вартості примусово відчуженого майна в умовах правового режиму воєнного стану:

- 1) попереднє повне відшкодування вартості майна військовим командуванням чи органом, що прийняв рішення про його відчуження за рахунок коштів державного бюджету до підписання акту (ч. 1 ст. 10 Закону № 4765). На підставі документа, що містить висновок про вартість майна на дату його оцінки, яка проведена у зв'язку з прийняттям рішення про його примусове відчуження;
- 2) наступне повне відшкодування вартості майна - **протягом п'яти наступних бюджетних періодів** після скасування правового режиму воєнного стану за рахунок коштів державного бюджету (ч. 2 ст. 10 Закону № 4765). Щоб отримати таке відшкодування, після скасування правового режиму воєнного стану колишньому власнику майна або уповноваженій ним особі **треба звернутися до територіального центру комплектування та соціальної підтримки за місцем відчуження майна із заявою**, до якої додаються акт і документ, що містить висновок про вартість майна. Порядок розгляду заяв та здійснення виплат для наступної повної компенсації за майно, примусово відчужене в умовах правового режиму воєнного стану затверджений Постановою 31.10.2012 № 998.

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Відчужене майно

Компенсація вартості

Після скасування воєнного стану майно може зберегтися.

Якщо суб'єкт господарювання має намір його повернути, йому потрібно звернутися в суд з позовом про повернення примусово відчуженого майна.

Підставою для повернення майна є рішення суду, яке набрало законної сили.

Одночасно треба повернути суму коштів, яка була одержана у зв'язку з відчуженням майна. Із суми, що повертається, можна вирахувати розумну плату за використання цього майна.

Або ж колишній власник майна може вимагати від держави надати інше майно у власність замість відчуженого. Позитивне рішення - якщо це можливо здійснити (ч. 3 ст. 12 Закону № 4765).

Відчужене майно

ПДВ

Не є постачанням товарів та послуг операції **з безоплатної (без будь-якої грошової, матеріальної або інших видів компенсації)** передачі/надання товарів та послуг Збройним Силам України, Національній гвардії України, Службі безпеки України, Службі зовнішньої розвідки України, Державній прикордонній службі України, Міністерству внутрішніх справ України, Державній службі України з надзвичайних ситуацій, Управлінню державної охорони України, Державній службі спеціального зв'язку та захисту інформації України, добровольчим формуванням територіальних громад, іншим утвореним відповідно до законів України військовим формуванням, їх з'єднанням, військовим частинам, підрозділам, установам або організаціям, що утримуються за рахунок коштів державного бюджету, для потреб забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави, а також на користь центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, сил цивільного захисту та/або закладів охорони здоров'я державної, комунальної власності, та/або структурних підрозділів з питань охорони здоров'я обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, *крім випадків, якщо такі операції з постачання товарів та послуг оподатковуються за нульовою ставкою податку на додану вартість.*

Уточнення про безоплатність з'явилося завдяки Закону № 2173, що діє з 16.04.2022. До цього йшлося про передачу/надання товарів/послуг – про умову безоплатності не зазначалося

п. 32¹ підрозділу 2 р. XX ПКУ

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Відчужене майно

ПДВ

До наведених у цьому пункті операцій норми [пункту 198.5](#) статті 198 цього Кодексу не застосовуються.
п. 32¹ підрозділу 2 р. XX ПКУ

Важливо: за нульовою ставкою обкладаються операції з постачання товарів для заправки (дозаправки) або забезпечення наземного військового транспорту чи іншого спеціального контингенту ЗСУ та інших установ, визначених Постановою КМУ від 02.03.2022 № 178.

Тож якщо передаються товари (надаються послуги), що обкладаються ПДВ за нульовою ставкою, то така операція оподатковується саме за нульовою ставкою, і норми п. 32¹ на неї не розповсюджується.

новина ДПС (опублікована 18 березня 2022) <https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/576990.html>

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Відчужене майно

Акциз

Операції з добровільної передачі або відчуження, або вилучення товарів, у тому числі підакцизних, надання послуг на користь Збройних Сил України та добровольчих формувань територіальних громад, Національній гвардії України, Службі безпеки України, Службі зовнішньої розвідки України, Державній прикордонній службі України, Міністерству внутрішніх справ України, Управлінню державної охорони України, Державній службі спеціального зв'язку та захисту інформації України, іншим утвореним відповідно до законів України військовим формуванням, їх з'єднанням, військовим частинам, підрозділам, установам або організаціям, що утримуються за рахунок коштів державного бюджету, для потреб забезпечення оборони держави, органам місцевого самоврядування, а також на користь центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, сил цивільного захисту та/або закладам охорони здоров'я державної, комунальної власності, та/або структурним підрозділам з питань охорони здоров'я обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій **без попереднього або наступного відшкодування їх вартості, не вважаються операціями з реалізації** для цілей оподаткування.

пп. 69.5 підрозділу 10 р. XX ПКУ

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Відчужене майно

Податок на прибуток

У бухобліку – як реалізація, якщо планується отримання компенсації. Якщо без компенсації – дарування.

Щодо різниць (для тих, хто з ними працює).

Якщо здійснюється відчуження активів з компенсацією їх вартості, це – звичайний продаж (реалізація). Для ОЗ – різниці при продажу за п.п. 138.1 та 138.2 ПКУ.

Якщо здійснюється вилучення активів без компенсації, ніякої операції з реалізації товарів не здійснюється. У пп. 14.1.202 ПК сказано, що продаж (реалізація) товарів – це будь-які операції, що здійснюються згідно з договорами купівлі-продажу, міни, поставки та іншими господарськими, цивільно-правовими договорами, які передбачають передачу прав власності на такі товари за плату або компенсацію незалежно від строків її надання, а також операції з безоплатного надання товарів. В нашому випадку ніяких договорів немає, немає й добровільного акту безоплатного надання товарів. Відбувається примусове вилучення товарів згідно з рішенням військового командування. Тому застосування п. 69.5 підрозд. 10 розд. XX ПКУ в даному випадку теж доречне. Роз'яснень щодо цього податківців ще немає.

ВАШІ ЗАПИТАННЯ

Мирного неба!
Все буде Україна!